

**RAPORT Z WIZYTACJI**  
**(ocena programowa – profil ogólnoakademicki)**

**dokonanej w dniach 20-21. 05. 2016 r. na kierunku *zarządzanie***  
**prowadzonym w ramach obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych**  
**na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim**  
**realizowanych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej**  
**w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie**

**przez Zespół Oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:**

- prof. dr hab. Stefan Wrzosek – członek PKA – przewodniczący,
- prof. dr hab. Jerzy Węclawski - ekspert PKA,
- prof. dr hab. Magdalena Osińska - ekspert PKA,
- mgr Karolina Martyniak - ekspert PKA ds. wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia,
- Paweł Miry - ekspert PKA ds. – przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP.

**INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU**

Ocena jakości kształcenia na kierunku *zarządzanie* prowadzonym w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2015/2016. Poprzednia akredytacja (2010, I i II st.) zakończyła się oceną pozytywną. Uczelnia dostosowała się do uwag PKA, w tym poprawiła opis efektów kształcenia, wprowadziła wyższe wymagania dotyczące obsady zajęć dydaktycznych, stopniowo doskonaliła system zapewnienia jakości kształcenia, zwłaszcza poprzez rozszerzanie kontroli jakości zajęć dydaktycznych i wykorzystania jej wyników, usunęła niedomagania dokumentacji procesu kształcenia.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu wizytującego został opracowany po zapoznaniu się z przedłożonym przez Uczelnię raportem samooceny oraz na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac zaliczeniowych i dyplomowych, przeglądu infrastruktury dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni, Studiów (Licencjackiego i Magisterskiego) prowadzących oceniany kierunek i powiązanych z nim Kolegiów (Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie oraz Kolegium Zarządzania i Finansów), pracownikami, studentami ocenianego kierunku oraz przedstawicielami interesariuszy zewnętrznych.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

| <b>OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW<br/>STUDIÓW O PROFILU OGÓLNOAKADEMICKIM</b>                                                  |                                           |                |                 |                  |                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|----------------|-----------------|------------------|------------------------|
| <b>Kryterium oceny</b>                                                                                                                                     | <b>Ocena końcowa spełnienia kryterium</b> |                |                 |                  |                        |
|                                                                                                                                                            | <b>Wyróżniająco</b>                       | <b>W pełni</b> | <b>Znacząco</b> | <b>Częściowo</b> | <b>Niedostatecznie</b> |
| <b>1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych</b> |                                           | <b>X</b>       |                 |                  |                        |

|                                                                                                                                                                                                                                              |   |   |  |  |  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|--|--|--|
| efektów kształcenia                                                                                                                                                                                                                          |   |   |  |  |  |
| <b>2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia</b>           | X |   |  |  |  |
| <b>3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia</b>                                                                                                                                            | X |   |  |  |  |
| <b>4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, oraz prowadzenie badań naukowych</b> |   | X |  |  |  |
| <b>5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy</b>                                                                                                                        | X |   |  |  |  |
| <b>6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów</b>    |   | X |  |  |  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <p>1.1. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia.*</p> <p>1.2. Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian zachodzących w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych, z których kierunek się wywodzi, oraz są zorientowane na potrzeby otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.</p> <p>1.3. Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.</p> <p>1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu ogólnoakademickiego, do którego/których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami kształcenia określonymi w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na rynku</p> |

pracy, oraz w dalszej edukacji.\*

1.5 Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określone dla ocenianego kierunku o profilu ogólnoakademickim.\*

1.5.1. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy.

1.5.2 Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualny stan wiedzy związanej z zakresem ocenianego kierunku.\*

1.5.3. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w przypadku studentów studiów pierwszego stopnia - co najmniej przygotowanie do prowadzenia badań, obejmujące podstawowe umiejętności badawcze, takie jak: formułowanie i analiza problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentacja wyników badań, zaś studentom studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich – udział w prowadzeniu badań w warunkach właściwych dla zakresu działalności badawczej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednie wykonywanie prac badawczych przez studentów.\*

1.5.4. Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS.

1.5.5. Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć powiązanych z prowadzonymi w uczelni badaniami naukowymi w dziedzinie/dziedzinach nauki związanej/związanych z ocenianym kierunkiem więcej niż 50% ogólnej liczby punktów ECTS.\*

1.5.6. Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.\*

1.5.7. Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa.\*

1.5.8. W przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku zostały uwzględnione praktyki zawodowe, jednostka określa efekty kształcenia i metody ich weryfikacji, oraz zapewnia właściwą organizację praktyk, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do celów i efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku.

1.5.9. Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.

1.6. Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

1.6.1. Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2. Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów. \*

1.7. System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę

stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia.\*

1.7.1. Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

1.7.2. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć.\*

## **1. Ocena – w pełni,**

### **2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.**

#### **1.1.**

Misję i założenia strategii Senat Szkoły Głównej Handlowej uchwalił 26 listopada 2008 r. 29 czerwca 2012 r. Senat uchwalił politykę jakości dobrze powiązaną z misją i założeniami strategii. W ramach tej uchwały misję postanowiono skonkretyzować w trzech sferach:

- misją w sferze nauki jest prowadzenie wysokiej jakości badań naukowych oraz pielęgnowanie wartości związanych z twórczością, co przyczynia się do współtworzenia zaawansowanej wiedzy ekonomicznej w imię korzyści studentów, badaczy i społeczności lokalnej, Polski i Unii Europejskiej,
- misją w sferze kształcenia jest promowanie kreatywności oraz odpowiedzialności w życiu gospodarczym i społecznym. Ze względu na dynamiczne zmiany w gospodarce oferowane programy edukacyjne – na wszystkich poziomach i w zróżnicowanych formach – mają przygotowywać uczących się do pełnienia różnorodnych ról społecznych na różnych etapach ich życia,
- misją w sferze służby publicznej jest otwartość i gotowość zastosowania zgromadzonej wiedzy eksperckiej do rozwiązywania problemów wspólnoty lokalnej, kraju i Unii Europejskiej oraz podejmowania aktywnych działań na rzecz społeczeństwa wiedzy.

Uczelnia ambitnie formułuje swe cele nawiązuje przy tym do doświadczeń uczelni o najwyższej renomie światowej i stara się czerpać wzorce z tych uczelni. Są to podstawy dla koncepcji kształcenia na wszystkich kierunkach, a zatem także na kierunku *zarządzanie*. Wskazują one na konieczność pozyskiwania przez studentów i absolwentów:

- głębokiej wiedzy akademickiej, dającej podstawy wielokierunkowego rozwoju,
- umiejętności prowadzenia badań naukowych i pracy eksperckiej oraz menedżerskiej uwzględniającej potrzeby i warunki otoczenia społeczno-gospodarczego,
- postaw ambitnych, aktywnych, kreatywnych i społecznych.

Wymagania te spełniono formułując opis efektów kształcenia dla ocenianego kierunku. Kierowano się przy tym zamiarem dostarczenia studentom w procesie kształcenia użytecznej wiedzy tworzonej w ramach badań naukowych oraz wyposażenia ich w profesjonalne umiejętności, nawyki rzetelnej pracy oraz odpowiedzialności wobec społeczeństwa. Opis efektów kształcenia jest tym celem podporządkowany na obu stopniach studiów, z tym że na studiach drugiego stopnia nie poprzestaje się na przekazywaniu wiedzy, lecz włącza się studentów do jej tworzenia. Spełnieniu zamiaru dostarczenia wiedzy dobrze ugruntowanej jest zasada rozpoczynania studiów pierwszego stopnia bez deklaracji co do kierunku oraz konsekwentna realizacja wymagania dobrego opanowania podstaw wiedzy ekonomicznej, weryfikowanego aż do egzaminu dyplomowego na studiach drugiego stopnia. Rozwiązania te jednoznacznie nawiązują do misji i polityki jakości kształcenia, wskazują jednak, że deklaracja oparcia koncepcji kierunku studiów tylko na dyscyplinie nauki o zarządzaniu nie oddaje dobrze rzeczywistych podstaw. W istocie podstawę tej koncepcji stanowią co najmniej osiągnięcia naukowe nauk o zarządzaniu i ekonomii, choć ich rola nie jest jednakowa – wiodący jest wpływ nauk o zarządzaniu.

Za szczególnie ważne w związku z wpływem misji i strategii na koncepcję kształcenia trzeba uznać wyraźne zrozumienie i akceptację wyznaczonych celów przez poszczególnych nauczycieli akademickich obsługujących oceniany kierunek. Takie przeświadczenie wyniesiono przede wszystkim ze spotkania z kadrami naukowo-dydaktyczną, która wyraźnie identyfikowała się z misją SGH, potwierdzała determinację i kreatywność w pracy na rzecz szeroko rozumianej jakości kształcenia, wskazywała nieszablonowe przykłady osiągnięć w tej dziedzinie, np. organizacji zajęć z wykorzystaniem przypadków z rzeczywistej praktyki lub z udziałem wybitnych praktyków.

#### 1.2.

Jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów podejmuje szereg działań zmierzających do jego rozwoju. Systematyczny rozwój programu kształcenia polega na włączaniu do treści programowych osiągnięć naukowych z dyscyplin, z którymi związany jest kierunek, oraz czynników wynikających ze zmian zachodzących w gospodarce. W tym celu każdego roku nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia dydaktyczne na kierunku modyfikują treści sylabusów, a także zgłaszają oferty przedmiotów tzw. autorskich. Systematycznie poszerza się też oferta zajęć prowadzonych we współpracy z biznesem.

Plany dalszego rozwoju kierunku obejmują poszerzanie oferty programów kształcenia pozwalających na uzyskiwanie podwójnych dyplomów, prowadzonych z uczelniami zagranicznymi. Jednostka planuje także uruchomienie na studiach drugiego stopnia pełnego programu kierunku prowadzonego w języku angielskim, jako kontynuacji wersji Management oferowanej na studiach pierwszego stopnia.

Rozwój kierunku uwzględnia tendencje zmian zachodzących w dyscyplinach nauk o zarządzaniu, ekonomii i finansów oraz jest bardzo dobrze powiązany z potrzebami otoczenia gospodarczego i rynku pracy.

#### 1.3.

Przyporządkowanie ocenianego kierunku studiów do obszaru, dziedziny nauki i dyscypliny naukowej dokonane zostało na mocy stosownych uchwał Senatu. W Uchwałach Senatu SGH nr 605 i nr 617 z dnia 28 marca 2012 r. określających efekty kształcenia dla kierunku zarządzanie, dokonano takiego przyporządkowania odpowiednio dla studiów na pierwszym i drugim stopniu. Następnie w Uchwale nr 667 Senatu SGH z 29 czerwca 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia wspólnych dla wszystkich programów kształcenia o profilu ogólnoakademickim prowadzonych na pierwszym stopniu studiów w SGH przyjęto, że efekty kształcenia dla modułu kształcenia wspólnego i efekty kształcenia dla danego kierunku studiów, uchwalone w dniu 28 marca 2012 r., stanowią integralną całość dla programu kształcenia na danym kierunku studiów pierwszego stopnia. Na mocy tych przepisów kierunek studiów *zarządzanie* został przyporządkowany do obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych i dyscypliny naukowej nauki o zarządzaniu. Należy wskazać, że przyporządkowanie ocenianego kierunku studiów do tylko jednej dyscypliny nauki nie w pełni odpowiada sformułowanym efektom, gdyż na przykład efekt w zakresie wiedzy na studiach pierwszego stopnia „K1A\_W01: ma podstawy teoretyczne nauk o zarządzaniu, ekonomii i dyscyplin komplementarnych” odwołuje się m.in. wprost do dyscypliny ekonomia. Przykładów takich efektów, nawiązujących zwłaszcza do ekonomii, jest więcej.

Podsumowując należy stwierdzić, że oceniany kierunek studiów niewątpliwie dobrze przyporządkowano do obszaru kształcenia i dziedziny nauki. Są jednak podstawy, by za zbyt wąski uznać wybór tylko jednej dyscypliny naukowej.

#### 1.4.

W Uchwale Senatu SGH nr 605 z dnia 28 marca 2012 r. określającej efekty kształcenia dla kierunku *zarządzanie* dla studiów pierwszego stopnia przyjęto 4 kierunkowe efekty kształcenia w zakresie wiedzy, 7 w zakresie umiejętności i 8 w zakresie kompetencji społecznych. Kierunkowe efekty w zakresie wiedzy zostały odniesione do 10 efektów obszarowych (po 3-4 każdy), efekty w zakresie umiejętności odniesiono do 11 efektów obszarowych (po 3-5 każdy), a efekty w zakresie kompetencji społecznych do wszystkich 7 efektów obszarowych. W Uchwale Senatu SGH nr 617 z dnia 28 marca 2012 r. określającej efekty kształcenia dla kierunku *zarządzanie*, dokonano odpowiednio takiego przyporządkowania dla studiów drugiego stopnia. Określono 4 kierunkowe efekty kształcenia w

zakresie wiedzy, 12 w zakresie umiejętności i 7 w zakresie kompetencji społecznych. Kierunkowe efekty w zakresie wiedzy zostały odniesione do 10 efektów obszarowych (po 1-7 każdy), efekty w zakresie umiejętności odniesiono do wszystkich 11 efektów obszarowych (po 1-6 każdy), a efekty w zakresie kompetencji społecznych do wszystkich 7 efektów obszarowych. Przyjęcie zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia małej liczby efektów kierunkowych w zakresie wiedzy powoduje, że są one sformułowane w sposób bardzo ogólny (np. efekt K2A\_W02: ma wiedzę o najlepszych praktykach z zakresu w dziedzinach objętych programem studiów). Efekty te są uzupełnione, jak wskazano w punkcie 1.3, o (określone w Uchwale nr 667 Senatu SGH z 29 czerwca 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia wspólnych dla wszystkich programów kształcenia o profilu ogólnoakademickim prowadzonych na pierwszym stopniu studiów w SGH) dalszych 5 efektów kierunkowych w zakresie wiedzy, 4 w zakresie umiejętności i 3 w zakresie kompetencji społecznych. Dla studiów drugiego stopnia przyjęto w tych trzech zakresach odpowiednio 4, 12 i 7 efektów kształcenia w ramach modułu przedmiotów wspólnych dla wszystkich kierunków studiów.

Opracowane zostały także zorientowane kierunkowo matryce efektów kształcenia założonych dla przedmiotów podstawowych z modułu przedmiotów wspólnych dla wszystkich kierunków studiów prowadzonych w SGH oraz matryce dla przedmiotów z modułu podstawowego kształcenia kierunkowego. Wskazują one, w ramach jakich efektów przedmiotowych realizowane są poszczególne efekty kierunkowe, oraz podają jednocześnie ich odniesienie do efektów obszarowych. Matryce te opracowano zarówno dla studiów pierwszego, jak i drugiego stopnia.

Efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów zostały sformułowane z zastosowaniem terminologii właściwej dla dziedziny nauk, z której wywodzi się kierunek studiów w sposób zrozumiały dla odbiorców informacji.

Studenci ocenianego kierunku dowiadują się o zakładanych efektach kształcenia na pierwszych zajęciach z każdego przedmiotu, a także z sylabusów dostępnych Wirtualnym Dziekanacie. W ich opinii sformułowane są w sposób zrozumiały. Według studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA (ZO) elastyczność w doborze modułów kształcenia pozwala na indywidualne dostosowanie osiąganych efektów kształcenia w zakresie pogłębionej wiedzy, kompetencji społecznych i umiejętności do potrzeb zarówno działalności naukowej, prowadzenia działalności gospodarczej, jak i rynku pracy.

Efekty kształcenia na kierunku zarządzanie są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru nauki społeczne, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego dla poziomu studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim. W odniesieniu do wiedzy zostały one jednak ujęte w sposób dość syntetyczny, co ogranicza zakres opisu i wartość informacyjną efektów. Wskazuje na to w szczególności odniesienie niektórych z efektów kierunkowych aż do 6-7 efektów obszarowych. Utrudnia to także do pewnego stopnia stworzenie systemu ich weryfikacji.

#### 1.5.1.

Nie dotyczy ocenianego kierunku.

#### 1.5.2.

Treści programowe realizowane na ocenianym kierunku studiów podane są w sylabusach przedmiotów. Sylabusy zostały opracowane dla wszystkich przedmiotów ujętych w programie kształcenia. Każdy sylabus zawiera syntetyczny opis programu przedmiotu oraz zagadnienia szczegółowe. Treści programowe zawarte w sylabusach odpowiadają aktualnemu stanowi wiedzy z zakresu dyscyplin, do których się odnoszą. Są one odpowiednio rozwinięte i obejmują po kilkanaście zagadnień. Taki zakres szczegółowości podanej problematyki zajęć jest prawidłowy. Treści programowe znajdują pokrycie w przedmiotowych efektach kształcenia ujętych w sylabusach. Jednocześnie wskazano powiązanie przedmiotowych efektów kształcenia z efektami kierunkowymi. Sylabusy zawierają także zestawienie literatury przedmiotu z podziałem na podstawową i uzupełniającą oraz dodatkowo najważniejsze pozycje autorstwa prowadzącego zajęcia z przedmiotu.

Program kształcenie przewiduje, że na studiach pierwszego stopnia realizowane są w szczególności następujące kluczowe treści kształcenia: badania marketingowe, zachowania organizacyjne, zarządzanie zasobami ludzkimi, zarządzanie projektami. Na studiach drugiego stopnia program kształcenia obejmuje w szczególności następujące kluczowe treści: analiza strategiczna

przedsiębiorstwa, negocjacje, proces motywowania pracowników. Treści te znajdują odpowiednie odzwierciedlenie w kierunkowych efektach kształcenia. Z tymi treściami dobrze powiązane są tematy badawcze, których przykłady podano w punkcie 2.4. Analiza tematów prac dyplomowych wskazuje, że są one zgodne z treściami kształcenia przyjętymi dla ocenianego kierunku studiów i odpowiadają profilowi ogólnoakademickiemu.

Ujęte w programie ocenianego kierunku studiów treści kształcenia odpowiadają przyjętym dla niego efektom kształcenia. Odpowiadają one także obecnemu stanowi wiedzy z zakresu dyscypliny nauk o zarządzaniu oraz dyscyplin pokrewnych.

#### 1.5.3.

Metody kształcenia stosowane w celu osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia podane są w sylabusach przedmiotów. Metody te dostosowane są do rodzaju zajęć i formy, w jakiej są one prowadzone. Zajęcia wykładowe prowadzone są najczęściej jako wykłady tradycyjne bądź wykłady z wykorzystaniem technik multimedialnych. Na zajęciach ćwiczeniowych i warsztatowych w szerokim zakresie stosowane są metody aktywizujące: praca w grupach (grupowe analizy przypadków), rozwiązywanie zadań, gry dydaktyczne, dyskusje, referaty, projekty. Należy wskazać, że uczelnia dysponuje Bankiem Studiów Przypadku, co istotnie ułatwia i poszerza możliwości ich stosowania w ramach zajęć. Metodyka działalności dydaktycznej odnosząca się do ocenianego kierunku studiów zakłada także w niezbędnym dla realizacji efektów kształcenia zakresie samodzielne uczenie się studentów. Studenci studiów pierwszego stopnia przygotowani są do prowadzenia badań, zwłaszcza formułowania problemów badawczych, umiejętności doboru metod i narzędzi, konstruowania i przeprowadzania ankiet, opracowywania i prezentacji wyników badań. Studentom studiów drugiego stopnia Uczelnia umożliwia udział w prowadzonych badaniach i wspiera ich w realizacji badań związanych z pracą magisterską, jak i w projektach realizowanych w ramach studenckich kół naukowych.

W opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO stosowane metody kształcenia w pełni pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. W ramach przedmiotów uwzględnione jest samodzielne uczenie się studenta, co potwierdzają przedstawione sylabusy przedmiotów. Co warto podkreślić, w sylabusach znaleźć można wymiar czasu pracy studenta rozgraniczony na studia stacjonarne, niestacjonarne weekendowe oraz niestacjonarne popołudniowe, na przykład większa liczba godzin, które student studiów niestacjonarnych powinien poświęcić na studiowanie literatury, przy mniejszej liczbie godzin spędzonych na zajęciach. Studenci czują się zaktywowani do samodzielnej pracy przez nauczycieli akademickich. Obecni na spotkaniu studenci studiów I stopnia przyznali, że ich studia pozwalają na zapoznanie się z tematyką i metodami prowadzenia badań naukowych. Na spotkaniu nie byli obecni studenci studiów II stopnia, co uniemożliwiło zbadanie ich opinii w zakresie zapewnienia ich udziału w badaniach naukowych.

Metody kształcenia stosowane na ocenianym kierunku studiów są odpowiednio dobrane do form zajęć i umożliwiają realizację założonych efektów kształcenia.

#### 1.5.4.

Studia pierwszego stopnia trwają 3 lata (6 semestrów). Program kształcenia na studiach stacjonarnych obejmuje 2010 godzin zajęć dydaktycznych, na studiach niestacjonarnych popołudniowych 1830, a na studiach sobotnio-niedzielnich 1178 godzin. Przedmioty podstawowe realizowane są odpowiednio w wymiarze 690, 690 i 476 godzin, przedmioty kierunkowe w wymiarze 420, 420 i 306 godzin, przedmioty do wyboru w wymiarze 330, 450 i 240 godzin, język obcy w wymiarze 480, 240 i 120 godzin, seminarium licencjackie 30, 30 i 24 godziny. Na studiach pierwszego stopnia oferowane są trzy specjalności: Gospodarowanie nieruchomościami, Marketing, Przedsiębiorczość. Każda z nich obejmuje 150 godzin zajęć na studiach stacjonarnych oraz 80-86 na studiach niestacjonarnych.

Studia drugiego stopnia trwają 2 lata (4 semestry). Program kształcenia na studiach stacjonarnych obejmuje 990 godzin zajęć dydaktycznych, na studiach niestacjonarnych popołudniowych 990, a na studiach sobotnio-niedzielnich 619 godzin. Przedmioty podstawowe realizowane są odpowiednio w wymiarze 60, 60 i 42 godzin, przedmioty kierunkowe w wymiarze 450, 450 i 315 godzin, przedmioty do wyboru w wymiarze 300, 300 i 140 godzin, język obcy w wymiarze 120, 120 i 80 godzin, seminarium licencjackie 60, 60 i 42 godziny. Na studiach drugiego stopnia oferowane są cztery specjalności: Biznes turystyczny, Gospodarowanie nieruchomościami, Marketing, Zarządzanie

projektami. Każda z nich obejmuje 150 godzin zajęć na studiach stacjonarnych oraz 70-91 na studiach niestacjonarnych.

Nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, niezbędny do uzyskania założonych efektów kształcenia podany jest dla każdego przedmiotu w jego sylabusie. Poza zajęciami z bezpośrednim udziałem nauczyciela i studentów uwzględniany jest nakład pracy własnej studenta. W sylabusach podane są godziny na wymagane/zalecane studentom metody nauki własnej, związane z przygotowaniem się do zajęć, przygotowaniem projektów/referatów, poszerzaniem wiedzy, przygotowaniem do zaliczenia/egzaminu. Oszacowania nakładów pracy dokonuje prowadzący przedmiot, przy założeniu, że jeden punkt ECTS wymaga 25-30 godzin ogólnego nakładu pracy studenta.

Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

#### 1.5.5.

Na studiach pierwszego stopnia student uzyskuje łącznie 180 punktów ECTS, a na studiach drugiego stopnia 120 punktów ECTS. W każdym semestrze przewidziano uzyskanie 30 punktów ECTS. Punktacja obejmuje wszystkie przedmioty (zajęcia) w trakcie studiów, a każdy przedmiot ma indywidualną wycenę w punktach ECTS. Punkty zdobyte za przedmioty zrealizowane na innych uczelniach można transferować do SGH. Punkty za przedmioty z innych kierunków studiów wliczane są do puli punktów przewidzianej dla przedmiotów do wyboru.

Na studiach pierwszego stopnia do przedmiotów wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela i studentów przypisane zostało 177 punktów ECTS. Ponadto są 3 punkty za praktykę. Do przedmiotów z zakresu nauk podstawowych właściwych dla ocenianego kierunku studiów 80 punktów. Dla przedmiotów o charakterze praktycznym przypisano 36 punktów. Za przedmioty niezwiązane z kierunkiem studiów oraz zajęcia ogólnouczelniane lub zajęcia na innym kierunku studiów studenci na studiach stacjonarnych otrzymują 14, a na niestacjonarnych 26 punktów ECTS. Do zajęć z obszarów nauk humanistycznych i nauk społecznych przypisano 3 punkty. Przedmioty do wyboru przez studenta obejmują łącznie 73 punkty. Do języka obcego przypisano 20 punktów na studiach stacjonarnych i 10 na niestacjonarnych, a do wychowania fizycznego realizowanego jedynie na studiach stacjonarnych 2 punkty. Za praktykę zawodową student uzyskuje 3 punkty, a za seminarium licencjackie 10 punktów ECTS.

Studenci studiów drugiego stopnia uzyskują w ramach przedmiotów wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela i studentów 120 punktów. Do przedmiotów z zakresu nauk podstawowych właściwych dla ocenianego kierunku studiów przypisano 30 punktów. Dla przedmiotów o charakterze praktycznym liczba punktów wynosi 21. Za przedmioty niezwiązane z kierunkiem studiów oraz zajęcia ogólnouczelniane lub zajęcia na innym kierunku studiów studenci otrzymują po 16 punktów. Przedmioty do wyboru przez studenta obejmują łącznie 61,5 punktów. Do przedmiotów humanistycznych przypisano 7,5 punktów, do języka obcego 10,5 punktów, a do seminarium magisterskiego 20 punktów ECTS.

Na studiach pierwszego stopnia do modułów zajęć związanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki właściwej dla ocenianego kierunku studiów, które służą do zdobywania przez studenta pogłębionej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia badań naukowych, zaliczono trzy grupy przedmiotów: podstawowe, kierunkowe oraz specjalnościowe. W odniesieniu do tych ostatnich studenci mają prawo dokonywania wyboru przedmiotów za nie mniej niż łącznie 15 punktów ECTS. Łączna liczba punktów ECTS dla tych grup przedmiotów wynosi 141 punktów ECTS, czyli ponad 78% ich łącznej liczby. Na studiach drugiego stopnia moduły zajęć związane z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki właściwej dla ocenianego kierunku studiów, służące zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy oraz umiejętności prowadzenia badań naukowych, obejmują także przedmioty podstawowe, kierunkowe oraz specjalnościowe. Badania naukowe prowadzone w jednostce odpowiadają pod względem merytorycznym treściom programowym wskazanych modułów kształcenia. W odniesieniu do tych ostatnich studenci mają prawo dokonywania wyboru przedmiotów za nie mniej niż łącznie 15 punktów ECTS. W efekcie także na studiach drugiego stopnia studenci uzyskują dla tych przedmiotów co najmniej 93,5 punktów ECTS, czyli blisko 78% ich łącznej liczby. Jednostka nie dokonała w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów określenia całkowitego nakładu czasu pracy niezbędnego dla osiągnięcia

zakładanych efektów kształcenia, w szczególności ze wskazaniem liczby punktów ECTS uzyskiwanych przez studenta za udział w zajęciach dydaktycznych oraz odpowiadających powiązanej z tymi zajęciami pracy własnej.

Punktacja ECTS przyjęta na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa.

#### 1.5.6.

Jednostka oferuje studentom ocenianego kierunku studiów bardzo duże możliwości konstruowania własnej ich ścieżki. Jest to możliwe z uwagi na szeroki zakres swobody wyboru przedmiotów i ich wykładowców oraz bogatą ofertę dydaktyczną całej Uczelni. Ze 180 punktów ECTS przyjętych na studiach pierwszego stopnia 73 (tj. 40,6%) przypada na przedmioty do wyboru. Wybór może być dokonywany w odniesieniu do: przedmiotów podstawowych (9 ECTS), przedmiotów z bazy ogólnouczelnianej (14 na studiach stacjonarnych i 26 na niestacjonarnych), przedmiotów związanych z kierunkiem zarządzanie (15); różnych form zajęć wychowania fizycznego (2), praktyki (3), lektoratów z 2 języków obcych (20 na studiach stacjonarnych i 10 na niestacjonarnych) i seminarium dyplomowego (10). Natomiast na studiach drugiego stopnia ze 120 punktów ECTS na przedmioty do wyboru przypada 61,5 (tj. 51,3%). Wyboru można dokonywać w odniesieniu do: przedmiotów fakultatywnych z bazy ogólnouczelnianej (16), przedmiotów związanych z kierunkiem *zarządzanie* (15), lektoratu z języka obcego (10,5) i seminarium dyplomowego (20).

Studenci ocenianego kierunku mają dużą możliwość wyboru modułów kształcenia od II roku studiów I stopnia. Na I roku studiów studiują oni kierunek ogólny uwzględniający podstawowe moduły dla każdego kierunku studiów, następnie dokonują wyboru kierunku studiów i modułów kształcenia. Poszczególne przedmioty są realizowane nawet dla pojedynczego studenta, w ramach indywidualnego programu studiów. W ramach wyboru odpowiednich modułów kształcenia mogą oni realizować jedną lub kilka specjalności. Wymogiem zakończenia studiów I stopnia z jedną lub kilkoma specjalnościami jest napisanie pracy licencjackiej z nimi związanej oraz zrealizowanie odpowiednich przedmiotów. Większość przedmiotów można też wybrać w wersji anglojęzycznej lub niemieckojęzycznej, z czego studenci często korzystają oraz pozytywnie oceniają tę możliwość wyboru. Na ocenianym kierunku studenci mają możliwość studiowania dwóch języków obcych, będących kontynuacją języków zdawanych na maturze, lub w przypadku zdawania tylko jednego języka drugi może być wybrany swobodnie. Studenci mogą też obierać zajęcia z wychowania fizycznego wybierając jedną z oferowanych dyscyplin, zapisując się do sekcji sportowej, zaliczając przedmiot przez uczestnictwo w obozie sportowym lub w przypadku przeciwwskazań zdrowotnych realizując przedmiot rehabilitacja. Tak rozległa możliwość indywidualizacji procesu kształcenia, pozwalająca na kreowanie własnej ścieżki rozwoju, a także na łączenie studiów z pracą zawodową, zasługuje na wyróżnienie.

Studenci ocenianego kierunku studiów mają zapewnione bardzo duże możliwości indywidualnego kształtowania ścieżki kształcenia poprzez wybór przedmiotów z obszernej oferty”.

#### 1.5.7.

Program kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest realizowany z zastosowaniem różnorodnych form zajęć dydaktycznych: wykładów, ćwiczeń, laboratoriów, warsztatów, seminariów. Forma prowadzenia zajęć dla każdego przedmiotu jest określona w jego sylabusie. Program kształcenia na kierunku *zarządzanie* przewiduje dla studiów pierwszego stopnia następujące udziały poszczególnych form zajęć: 44,3% wykłady, 30,3% ćwiczenia, 23,9% lektoraty i 1,5% seminarium dyplomowego. Na studiach drugiego stopnia udziały te kształtują się następująco: 55,1% wykłady, 26,7% ćwiczenia, 12,1% lektoraty i 6,1% seminarium dyplomowego. Część wykładów przybiera formę konwersatoriów, m.in. z uwagi na możliwość ich uruchamiania dla grup mniejszych od limitów określonych Uchwałą nr 660 Senatu SGH z 2012 r. Dotyczy to przedmiotów niezbędnych do ukończenia danej specjalności kierunkowej lub międzykierunkowej. Dobór form zajęć dydaktycznych nastąpił z uwzględnieniem rodzaju przedmiotu i założonych dla niego efektów kształcenia.

Zajęcia wykładowe odbywają się w grupach o liczebności silnie zróżnicowanej w zależności od roku studiów oraz rodzaju przedmiotów. Liczą one od kilkunastu do ponad 200 osób. Ćwiczenia prowadzone są w grupach od kilku do dwudziestu kilku osób, a sporadycznie liczniejszych. Liczebność grup lektoratowych wynosi z reguły od kilkunastu do dwudziestu kilku osób.

Na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych popołudniowych drugiego stopnia studenci mają

wspólny harmonogram zajęć. Na studiach pierwszego stopnia zajęcia w trybie popołudniowym nie zostały uruchomione ze względu na małą liczbę kandydatów. Zajęcia na studiach niestacjonarnych sobotnio-niedzielnym organizowane są w ramach 7 zjazdów w semestrze. Trwają one od godziny 8.00 do 20.40.

Przygotowanie do prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej odbywa się w ramach szeregu przedmiotów podstawowych, kierunkowych i specjalnościowych, w ramach których studenci nabywają umiejętności formułowania problemów naukowych, gromadzenia materiałów naukowych, stosowania metod badawczych, opracowania i prezentowania wyników. Szczególną rolę w tym zakresie odgrywają seminaria dyplomowe prowadzone na obydwu poziomach kształcenia.

Szkoła Główna Handlowa wspomaga program kształcenia za pomocą platformy e-learningowej. Stosowane są dwie podstawowe formy kształcenia na odległość: wykłady on-line oraz zajęcia z zastosowaniem blended learning. Ze względu na nadzwyczaj duże możliwości indywidualizacji programów kształcenia nie można określić udziału kształcenia na odległość – jest on różny dla różnych studentów. Liczba godzin zajęć dydaktycznych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość nie przekracza jednak 60% ogólnej ich liczby ujętej w programie kształcenia dla poszczególnych poziomów kształcenia.

Na studiach pierwszego stopnia dostępnych jest 17 wykładów e-learningowych, a na studiach drugiego stopnia 34 wykłady. Poza tym oferowane są 2 wykłady międzynarodowe i 5 wykładów międzyuczelnianych. Zajęcia z zastosowaniem blended learning mają formę mieszaną – opierają się zarówno na zajęciach tradycyjnych, jak i na platformie e-sgh. Nauczyciele akademicki za pomocą specjalnej aplikacji publikują dodatkowe materiały dydaktyczne związane z prowadzonymi zajęciami, moderują fora dyskusyjne, przygotowują teksty on-line, prowadzą tablice ogłoszeń i wirtualne dzienniki ocen. W tej formie dostępne są 3 wykłady na studiach pierwszego stopnia i 8 na studiach drugiego stopnia. Zajęcia prowadzone z zastosowaniem technik kształcenia na odległość pozwalają na weryfikację wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych studentów w sposób umożliwiający porównanie uzyskanych efektów kształcenia z zakładanymi efektami kształcenia

Studenci i doktoranci mogą korzystać ze szkoleń instruktazowych. Szkolenia te prowadzone są w języku polskim i angielskim.

Wsparcie kształcenia zajęciami e-learningowymi na ocenianym kierunku studiów spełnia wymagania prawne określone dla tego rodzaju zajęć dydaktycznych.

Studenci sami obierają większość przedmiotów, przez co mogą skonstruować harmonogram zajęć dostosowany do indywidualnych potrzeb. Uznają to za jedną z największych zalet studiowanego kierunku. W ich opinii liczebność grup jest poprawna i dostosowana do ich potrzeb oraz dostępnej infrastruktury, w grupach ćwiczeniowych zazwyczaj nie ma więcej niż 30 osób, co potwierdzają studenci oraz przedstawiona dokumentacja. Część zajęć studenci mogą realizować w ramach kształcenia na odległość i pozytywnie oceniają taką możliwość.

Stosowane na kierunku zarządzanie formy zajęć sprzyjają aktywizacji studentów i umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, w tym nabycie umiejętności praktycznego zastosowania wiedzy, jak i uzyskanie kompetencji badawczych.

#### 1.5.8.

Program kształcenia na studiach pierwszego stopnia przewiduje praktykę zawodową. Praktyka powinna być realizowana w wymiarze nie krótszym niż 3 tygodnie, po I roku studiów. Student uzyskuje za nią 3 punkty ECTS. Na studiach drugiego stopnia praktykę można zrealizować w ramach puli punktów za przedmioty do wyboru. Kwestie związane z praktyką zawodową określa Regulamin praktyk (Zarządzenie nr 15 z dnia 23 marca 2016 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu studenckich praktyk zawodowych w SGH w Warszawie). W sposób kompleksowy zostały w nim uregulowane wszystkie kwestie związane z organizacją, warunkami zaliczenia, zakresem obowiązków koordynatora ds. praktyk studenckich, praktyk zagranicznych. Uczelnia w celu właściwej organizacji i wsparcia praktyk zawiera umowy o studencką praktykę zawodową, którą podpisują: przedstawiciel podmiotu przyjmującego na praktykę, przedstawiciel Uczelni i student. Pozyskiwanie przez studentów miejsc dla odbycia praktyki zawodowej możliwe jest w szczególności poprzez Klub Partnerów SGH. Opracowany został sylabus praktyki, który określa jej cele i efekty kształcenia. Podane zostały także

metody realizacji praktyki, do których należą: analizy dokumentów źródłowych instytucji przyjmującej na praktykę (sprawozdań, procedur), udział w zleconych pracach zespołowych, projektach, dyskusjach, jak i obserwacje zdarzeń w miejscu praktyki. Do zaliczenia praktyki konieczne jest napisanie raportu (sprawozdania) z jej przebiegu i ocena realizacji efektów kształcenia przyjętych dla praktyki. Na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia praktykę zawodową odbywa około 70% studentów, a pozostali zaliczają ją na podstawie pracy zawodowej. Podobne proporcje występują na studiach niestacjonarnych popołudniowych. Natomiast na studiach sobotnio-niedzielnych zdecydowana większość studentów (w granicach 95%) uzyskuje zaliczenie praktyki na podstawie wykonywanej pracy zawodowej bądź własnej działalności gospodarczej.

W opinii studentów okres obowiązkowych praktyk jest wystarczający do zdobycia zakładanych umiejętności. Uczelnia oferuje pomoc w zakresie znajdowania miejsc praktyk poprzez Serwis Kariera SGH, zawierający bazę miejsc pracy i praktyk oraz pomoc doradcy zawodowego i psychologa z Centrum Relacji z Otoczeniem i Transferu Technologii. Zaliczenia praktyk dokonuje Dziekan właściwego Studium na podstawie wspomnianego wyżej sprawozdania. Za akceptację wyboru miejsca praktyk oraz weryfikację realizacji praktyk odpowiada koordynator ds. praktyk. Opiekun praktyk ocenia i weryfikuje osiągnięte efekty kształcenia. Studenci pozytywnie oceniają zarówno pomoc uczelni w wyborze miejsca, jak i w przebiegu realizacji praktyk zawodowych.

Program studiów na ocenianym kierunku uwzględnia praktyki zawodowe, jednostka określiła efekty kształcenia i metody ich weryfikacji oraz zapewnia właściwą organizację praktyk.

#### 1.5.9.

Program studiów na kierunku *zarządzanie* w jest dużym stopniu umiędzynarodowiony. Na studiach pierwszego stopnia prowadzone są dwie ścieżki językowe - w języku polskim i w języku angielskim. W tym drugim przypadku wykładowcami są m.in. osoby po stażach w uczelniach zachodnich w ramach grantu „Młodzi Projektują Zarządzanie”. Studenci realizujący program w języku polskim mogą wybrać zamiennie każdy z przedmiotów podstawowych i kierunkowych oferowany w języku angielskim. W tym ostatnim języku jest też prowadzona część przedmiotów specjalizacyjnych i autorskich. Niektóre przedmioty wykładane są w języku niemieckim i należą do oferty programu wymiany DAAD. O stopniu umiędzynarodowienia programu kształcenia na kierunku *zarządzanie* i jego uznawanej w skali międzynarodowej jakości świadczy fakt, że w jego ramach oferowanych jest 7 programów podwójnych dyplomów. Na specjalności Zarządzanie projektami studenci otrzymują certyfikat IPMA – Student.

Studenci potwierdzili, że znaczną większość przedmiotów studenci mogą realizować w języku angielskim lub niemieckim. W Uczelni kształci się wielu studentów zagranicznych, także w ramach programów wymian międzynarodowych. Mają oni zapewnioną pełną ofertę przedmiotów w językach obcych. Program języków obcych, oferowany dla studentów, zawiera dużo słownictwa branżowego, związanego z biznesem i zarządzaniem. Część zajęć prowadzonych jest przez native speakerów.

Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia – oferuje kształcenie w językach obcych, udział w zajęciach prowadzonych w językach obcych, możliwość udziału w zajęciach studentów zagranicznych, uzyskiwanie podwójnych dyplomów. Poziom umiędzynarodowienia programu studiów zasługuje na szczególne wyróżnienie.

#### 1.6.1.

Zasady i procedury rekrutacji kandydatów ustalane są przez Senat Uczelni w drodze uchwał. Przyjęcia kandydatów na studia pierwszego stopnia odbywają się na Uczelni, a kierunek wybiera się pod koniec pierwszego roku studiów. O przyjęciu na studia decydują wyniki egzaminu maturalnego zdanego na poziomie rozszerzonym z następujących przedmiotów: a) matematyki lub fizyki, b) geografii lub historii lub WOS lub ekonomii lub fizyki, c) języka obcego (angielskiego, francuskiego, hiszpańskiego, niemieckiego, rosyjskiego, włoskiego), d) drugiego języka, spośród wyżej wymienionych, zdanego na poziomie podstawowym lub rozszerzonym. Bez egzaminu przyjmuje się laureatów olimpiad, a ich finalistom przyznaje się maksymalną liczbę 100 punktów z danego przedmiotu w rekrutacji. Rekrutacja kandydatów na studia drugiego stopnia odbywa się na kierunku studiów. Połowa miejsc przeznaczona jest dla najlepszych studentów pierwszego stopnia studiów w SGH, druga połowa dla wszystkich kandydatów z najlepszymi wynikami uzyskanymi ze sprawdzianu wiedzy o gospodarce oraz z języka obcego. Takie zasady rekrutacji kandydatów stosowane w

odniesieniu do studiów drugiego stopnia nie zapewniają wszystkim kandydatom równego dostępu do studiów.

Kryteria rekrutacji kandydaci znają zarówno ze strony internetowej, jak i kampanii promocyjnych Uczelni i Samorządu Studentów. W opinii studentów studiów I stopnia są to kryteria bardzo wymagające, ale jednocześnie pozwalające na utrzymanie wysokiego poziomu przyjmowanych kandydatów. Z uwagi na nieobecność na spotkaniu z ZO studentów studiów II stopnia niemożliwe było zbadanie ich opinii w tym zakresie.

#### 1.6.2.

W jednostce obowiązują zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się określone w Uchwale nr 343 Senatu Szkoły Głównej Handlowej z dnia 24 czerwca 2015 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu potwierdzania efektów uczenia się w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Przepisy te przewidują, że efekty uczenia się są potwierdzane w zakresie odpowiadającym efektom kształcenia zawartym w programie kształcenia określonego kierunku, poziomu i profilu kształcenia. Potwierdzanie efektów uczenia się dokonywane jest przez komisję, w skład której wchodzi dziekan studiów licencjackich lub magisterskich oraz opiekun/opiekunowie kierunku prowadzonego na danym poziomie studiów, jak też zaproszeni nauczyciele akademicki realizujący zajęcia z przedmiotów tematycznie odpowiadających potwierdzanemu zakresowi efektów uczenia się. Organizację procesu oceny i weryfikacji efektów uczenia się określają instrukcje wydawane przez dziekanów odpowiadających za dane studia. W procesie weryfikacji ocenia się, czy efekty uczenia się przedstawione przez kandydata są: a) zbieżne z efektami kształcenia na kierunku studiów, b) weryfikowalne i aktualne pod kątem planu i programu tego kierunku studiów, c) dostatecznie udowodnione przez kandydata. Jeśli proces weryfikacji wykaże, że każdy z tych punktów jest spełniony, to wówczas możliwe jest wydanie decyzji o uznaniu efektów uczenia się. W przypadku decyzji negatywnej kandydat może odwołać się do rektora i musi wskazać, dlaczego należy jego wniosek rozpatrzyć pozytywnie uwzględniając powyższe elementy.

Przepisy wprowadzone w SGH i stosowane na ocenianym kierunku pozwalają na określenie efektów kształcenia, jakie zostały uzyskane poza systemem studiów i ocenę stopnia ich dostosowania w odniesieniu do kierunku studiów, na który aplikuje kandydat.

#### 1.7.1.

Metody sprawdzania realizacji przez studentów efektów kształcenia podane są w sylabusach przedmiotów, a także omawiane na pierwszych zajęciach z każdego przedmiotu. Metody te określone są przez pracownika odpowiedzialnego za realizację przedmiotu. Dobór metod sprawdzania realizacji efektów kształcenia zależy od formy zajęć dydaktycznych. Metody te określono dla każdego z przyjętych dla przedmiotu efektów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. W odniesieniu do weryfikacji wiedzy oraz umiejętności najczęściej stosowanymi metodami są: egzaminy pisemne oparte na pytaniach otwartych i zadaniach, egzaminy testowe, kolokwia, referaty, eseje, raporty, prezentacje, a w odniesieniu do weryfikacji kompetencji społecznych – obserwacje zachowań studentów na zajęciach, obserwacja i ocena sposobu zgłaszania problemu i zadawania pytań na zajęciach, zachowania przy rozwiązywaniu zadań grupowych, w dyskusjach itp. W sylabusach przedmiotu określono także zasady wystawiania oceny końcowej z przedmiotu – stosowane metody weryfikacji i proporcje wyników cząstkowych wpływające na ocenę ostateczną. Większość prac przejściowych wylosowanych do sprawdzenia potwierdzała weryfikację efektów kształcenia zgodnie z tymi zasadami. Były jednak pojedyncze przypadki skupiania się wyłącznie na weryfikacji wiedzy, choć według sylabusu powinno się także na podstawie takiej pracy kontrolnej oceniać umiejętności. Stwierdzono też jeden przypadek formułowania pytań spoza kanonu wiedzy dotyczącego przedmiotu. Efekty uzyskane w ramach praktyki zawodowej weryfikowane są na podstawie raportu z jej przebiegu oraz opinii opiekuna.

W jednostce w prowadzona jest archiwizacja prac przejściowych. Wylosowane przez członków Zespołu Oceniającego prace przejściowe wskazują na ich zróżnicowaną formę oraz zakres dostosowania do zasad weryfikacji określonych w sylabusach przedmiotów i stopień trudności. Stwierdzono w szczególności następujące niekorzystne zjawiska: ograniczenia weryfikacji do wiedzy z przedmiotu bez sprawdzania umiejętności, niski stopień trudności sprawdzianów, niezgodności z sylabusem (np. pytania opisowe zamiast testowych), brak śladów sprawdzania prac i ocen na nich.

Istotne znaczenie dla weryfikacji całości kierunkowych efektów kształcenia ma praca dyplomowa i egzamin dyplomowy. Zgodnie z Zarządzeniem Nr 7 z dnia 30 stycznia 2013 r. w sprawie prac dyplomowych praca dyplomowa, zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia, powinna potwierdzać wiedzę i umiejętności nabyte przez studenta w trakcie studiów odnoszące się do efektów kształcenia określonych dla danego kierunku studiów. Jednak niektóre z prac dyplomowych wylosowanych do sprawdzenia miały opisowy, kompilacyjny charakter i tej roli należycie nie spełniały. Do przygotowania pracy dyplomowej i zdania egzaminu dyplomowego zobowiązani są studenci ocenianego kierunku studiów zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia. Podstawowe zasady i tryb procesu dyplomowania określone są w Regulaminie studiów, a szczegółowe rozwiązania określa Zarządzenie nr 7 Rektora z dnia 30 stycznia 2013 r. w sprawie prac dyplomowych. Praca dyplomowa jest przygotowywana pod kierunkiem nauczyciela akademickiego posiadającego stopień naukowy. Tematyka pracy dyplomowej powinna być merytorycznie związana z kierunkiem studiów i zainteresowaniami naukowo-dydaktycznymi promotora. Analogiczne wymagania dotyczą recenzenta pracy. Opiekun ocenia pracę przez wystawienie oceny na niej, natomiast recenzent wypełniając formularz recenzji. W ramach seminarium dyplomowego, w szczególności przez przygotowywanie pracy dyplomowej, student nabywa pogłębioną wiedzę, umiejętność prowadzenia badań oraz kompetencje społeczne niezbędne w działalności badawczej. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją powoływaną przez dziekana w składzie: przewodniczący (dziekan bądź upoważniony przez niego pracownik), opiekun, recenzent. W przypadku studiów drugiego stopnia w skład komisji egzaminacyjnej wchodzi dodatkowo egzaminator z przedmiotu Ekonomia. Treść pytań na egzaminie związana jest z kierunkowymi efektami kształcenia. Ostateczna ocena ze studiów jest ustalana jako średnia ważona ocen uzyskanych w trakcie studiów (waga 0,6), z pracy (0,3) oraz z egzaminu (0,1).

Syntetycznym wyrazem weryfikacji efektów kształcenia jest w skali całego kierunku studiów struktura ocen uzyskanych przez studentów. W sesji letniej roku akademickiego 2014/2015 była ona następująca: niedostateczny 2,9%, dostateczny 22,2%, dostateczny plus 13,9%, dobry 20,3%, dobry plus 15,0%, bardzo dobry 25,7%, a na studiach drugiego stopnia kształtowała się odpowiednio: 1,1%, 14,5%, 13,5%, 22,3%, 15,4%, 33,2%. Występowanie takich rozkładów ocen należy uznać za wyraz właściwego motywowania studentów i oceniania realizacji efektów kształcenia. Natomiast struktury ocen z egzaminu dyplomowego w roku akademickim 2014/2015 były odpowiednio następujące: na studiach pierwszego stopnia: 0%, 0%, 6,1%, 30,9%, 49,5%, 13,5%, a na studiach 5,6%, 0%, 5,2%, 18,0%, 57,0%, 14,2%. W tym przypadku wyraźna jest dominacja ocen dobry plus, co wskazuje na ich zawyżanie.

Według studentów przedstawione w sylabusach zasady i metody weryfikacji efektów kształcenia nie ulegają zmianie w trakcie procedury zaliczania przedmiotu. Najczęściej stosowanymi metodami sprawdzania efektów są kolokwia pisemne, egzaminy pisemne lub ustne, projekty praktyczne, referaty, eseje oraz sprawdziany i zadania w formie e-learningowej. W opinii studentów stosowane metody sprawdzania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych celów i pozwalają na ocenę stopnia osiągnięcia danego efektu. Na spotkaniu z ZO nie byli obecni studenci studiów II stopnia, przez co niemożliwe było zbadanie ich opinii w zakresie ocenienia pracy i egzaminu dyplomowego.

#### 1.7.2.

Podstawowe procedury i zasady związane z oceną efektów kształcenia określone są w Regulaminie studiów. Są one zgodne z powszechnie stosowanymi w krajowym szkolnictwie wyższym. Regulamin określa prawa i obowiązki studenta związane z zaliczaniem przedmiotów, zdawaniem egzaminów, zaliczaniem etapów studiów i całych studiów. Regulamin studiów wprowadza zasady odnoszące się do dostępu studenta do informacji o wynikach sprawdzianów, określa ramy organizacyjne dla procesu weryfikacji osiągnięć studenta, formułuje uprawnienia odwoławcze oraz określa konsekwencje braku zaliczenia przedmiotu bądź etapu procesu kształcenia. Regulamin określa również skalę stosowanych ocen w ramach procesu weryfikacji osiągnięć studenta. W Uczelni przyjęto wyrażanie poziomu osiągnięcia danego przedmiotowego efektu kształcenia w następującej skali ocen: bardzo dobry (5), dobry plus (4+), dobry (4), dostateczny plus (3+), dostateczny (3), niedostateczny (2). Warunkiem wpisu na kolejne semestry jest osiągnięcie efektów kształcenia przypisanych dla przedmiotów na danym semestrze. Regulamin wprowadza także możliwość ubiegania się o wpis warunkowy, podaje zasady i warunki przenoszenia osiągnięć studenta z innych uczelni i kierunków kształcenia.

Szczegółowe sposoby pomiaru i oceny efektów kształcenia zostały natomiast określone w sylabusach przedmiotów. Podają one w szczególności kryteria ustalone dla danego przedmiotu i form weryfikacji osiągnięć oraz elementy brane pod uwagę przy wystawianiu oceny końcowej. Sposoby oceny zostały odpowiednio dobrane do treści programowych poszczególnych przedmiotów oraz określonych dla nich efektów kształcenia.

W przypadku zajęć prowadzonych z zastosowaniem e-learningu i blended learningu ocena efektów kształcenia obejmuje aktywność online studenta w trakcie semestru (z zastosowaniem wirtualnego dziennika) oraz wynik egzaminu końcowego. Egzamin odbywa się w uczelni w formie przewidzianej dla danego przedmiotu.

Studenci oceniają system sprawdzania ich osiągnięć jako przejrzysty i zrozumiały, czują się traktowani sprawiedliwie i oceniani terminowo (w ciągu kilku dni po sprawdzianie lub wykonaniu projektu, przed następnymi zajęciami lub przed kolejnym terminem egzaminu). Waga ocen częściowych w ocenie końcowej z danego przedmiotu jest zapisana w sylabusie każdego przedmiotu. W przypadku przedmiotów realizowanych w formie e-learningowej ocenie podlegają wykonywane cyklicznie zadania lub rozwiązywane quizy. W opinii studentów taka forma sprawdzania i ocenienia zdobytej wiedzy i umiejętności jest cennym uzupełnieniem tradycyjnych zajęć akademickich.

### 3. Uzasadnienie

Program kształcenia na kierunku *zarządzanie* jest zgodny z misją, strategią i polityką jakości SGH. Przy jego opracowywaniu uwzględniono opinie interesariuszy, wyniki badania karier absolwentów, analizy rynku pracy oraz programów kształcenia w uczelniach zachodnich, w tym uczelni partnerskich. Koncepcja kształcenia i realizacja programu kształcenia umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Kierunek studiów został zasadniczo prawidłowo przyporządkowany do obszaru kształcenia, dziedziny nauki i dyscyplin naukowych. Pewną wątpliwość budzi jedynie przyporządkowanie go do jednej dyscypliny, podczas gdy niektóre efekty kształcenia wprost odwołują się do innych dyscyplin naukowych. Efekty kształcenia są spójne z efektami kształcenia dla obszaru kształcenia, poziomu i profilu ogólnoakademickiego, do którego kierunek ten został przyporządkowany. Efekty przedmiotowe zostały sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. Zwraca natomiast uwagę mała liczba efektów kierunkowych w zakresie wiedzy i odniesienie ich w ujęciu jednostkowym do wielu efektów obszarowych. Efekty kształcenia uwzględniają zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej. Treści programowe są odpowiednio rozwinięte i zgodne z przyjętymi dla przedmiotu efektami kształcenia. Uwzględniają one aktualny stan wiedzy związanej z zakresem ocenianego kierunku. Metody kształcenia stosowane w ramach poszczególnych przedmiotów umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Przewidziany w programie czas trwania studiów jest wystarczający dla realizacji treści programowych oraz osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Punktacja ECTS jest zgodna z przepisami prawa, a program kształcenia zapewnia elastyczność w doborze modułów kształcenia. Formy zajęć dydaktycznych, ich organizacja oraz proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. W programie kształcenia uwzględniono praktykę zawodową i zapewniono właściwą organizację praktyk. Program kształcenia w dużym stopniu sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia.

Stosowane w jednostce zasady i procedury rekrutacji oparte na jakościowej selekcji kandydatów zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia, jednakże dostęp na studia II stopnia nie jest równy dla wszystkich (preferencje dotyczą najlepszych absolwentów studiów I stopnia z SGH). Określono zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się, które umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów. Metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia. System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W opinii studentów osiągnięte podczas studiów efekty kształcenia pozwolą im na kontynuowanie działalności naukowej i odnalezienie się na rynku pracy.

### 4. Zalecenia

- Przyporządkować kierunek także do dyscyplin pokrewnych w stosunku do nauk o zarządzaniu.

- Rozważyć poszerzenie listy efektów kształcenia z zakresu wiedzy (sformułowanie efektów mniej zagregowanych).
- Dobierać instrumenty weryfikacji efektów kształcenia właściwe dla oceny umiejętności czy kompetencji społecznych, w tym nie akceptować przypadków prac dyplomowych, które nie pozwalają weryfikować umiejętności prowadzenia badań oraz niektórych umiejętności merytorycznych sformułowanych dla kierunku studiów.
- Warto posiadane oprogramowanie co najmniej w części zastosować do każdego przedmiotu o charakterze ilościowym i poprawić przy okazji efektywność jego wykorzystania.

## **2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej oraz prowadzone w jednostce badania naukowe zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia**

2.1 Nauczyciele akademicki stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy-zapewniający realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu ogólnoakademickim, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku.\*

2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie w prowadzeniu badań naukowych oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie.\*

2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

2.4 Jednostka prowadzi badania naukowe w zakresie obszaru/obszarów wiedzy, odpowiadającego/odpowiadających obszarowi/obszaro- m kształcenia, do którego/których został przyporządkowany kierunek, a także w dziedzinie/dziedzinach nauki oraz dyscyplinie/dyscyplinach naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia.\*

2.5 Rezultaty prowadzonych w jednostce badań naukowych są wykorzystywane w projektowaniu i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz w jego realizacji.

### **1. Ocena – wyróżniającą,**

### **2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.**

#### **2.1.**

Uczelnia przedstawiła do minimum kadrowego na kierunku *zarządzanie* 84 osoby, w tym 34 samodzielnych nauczycieli akademickich i 50 doktorów. Analiza obciążenia dydaktycznego oraz złożonych oświadczeń pozwala stwierdzić, iż wszystkie osoby wskazane przez Uczelnię spełniają wymagania określone przepisami prawa. Z kolei analiza dorobku naukowego pracowników, a zwłaszcza dyscyplin, do których ten dorobek został przypisany, pozwala na sformułowanie bardziej zróżnicowanych spostrzeżeń. W grupie pracowników posiadających tytuł naukowy profesora zgłoszono 9 osób (w tym jedną tylko na studiach I stopnia), spośród których tylko 4 osoby posiadają dorobek naukowy w dyscyplinie nauki o zarządzaniu, pozostałe zaś dorobek naukowy w dyscyplinie ekonomia. W grupie 25 pracowników posiadających stopień doktora habilitowanego 24 posiadają dorobek naukowy w dyscyplinie nauki o zarządzaniu, a niektóre dodatkowo także dorobek w dyscyplinie ekonomia. Tylko jedna osoba spośród zgłoszonych doktorów habilitowanych nie posiada dorobku naukowego w dyscyplinie nauki o zarządzaniu. Na 25 osób ze stopniem doktora habilitowanego 18 osób zostało zgłoszonych do minimum kadrowego na I i II stopniu, 6 tylko na I stopniu i jedna tylko na II stopniu. Ponadto Uczelnia zgłosiła do minimum kadrowego na kierunku *zarządzanie* 50 osób ze stopniem doktora, spośród których 41 osób posiada dorobek w dyscyplinie nauki o zarządzaniu, 8 dorobek w ekonomii i jedna osoba dorobek w obszarze nauk humanistycznych

w dyscyplinie psychologia. Z uwagi na przyporządkowanie efektów kształcenia do jednej dyscypliny, jaką stanowią nauki o zarządzaniu, tylko osoby posiadające dorobek w tej dyscyplinie mogły zostać zaliczone do minimum kadrowego, zatem do minimum zakwalifikowanych zostało 28 samodzielnych nauczycieli akademickich w tym: 4 pracowników z tytułem profesora i 24 doktorów habilitowanych oraz 41 doktorów. Na tej podstawie można stwierdzić, że minimum kadrowe na kierunku *zarządzanie* prowadzonym w Szkole Głównej Handlowej jest spełnione także ze względów merytorycznych. Należy podkreślić, że zasoby kadrowe Kolegiów prowadzących kierunek *zarządzanie* w SGH w Warszawie są imponujące, zaś ich dorobek naukowy stanowi istotny wkład do dziedziny nauk ekonomicznych, przez co znakomicie wspiera nie tylko kształcenie na tym kierunku, ale również pozwala studentom na realizację prac badawczych. Niezgodność merytoryczna dorobku niektórych osób wynika z faktu przypisania efektów kształcenia do jednej dyscypliny.

Kwalifikacje nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego na kierunku zarządzanie spełniają wymagania zawarte w Rozporządzeniu MNiSW z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia. Relacja liczby nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego do liczby studentów na kierunku zarządzanie spełnia wymogi zawarte w wymienionym Rozporządzeniu i jest bardzo korzystna dla procesu kształcenia: na jednego nauczyciela akademickiego przypada około 16 studentów.

Minimum kadrowe dla studiów I stopnia na kierunku *zarządzanie* o profilu ogólnoakademickim jest spełnione zarówno w sensie formalnym, jak i merytorycznym.

Minimum kadrowe dla studiów II stopnia na kierunku *zarządzanie* o profilu ogólnoakademickim jest spełnione zarówno w sensie formalnym, jak i merytorycznym.

## 2.2.

Specyfika organizacji dydaktyki w SGH, w tym duże możliwości kształtowania indywidualnej ścieżki studiów sprawiają, że zajęcia na kierunku *zarządzanie* prowadzi ponad 250 pracowników, w tym około 120 profesorów lub doktorów habilitowanych. Wśród profesorów i doktorów habilitowanych większość to reprezentanci nauk ekonomicznych, są jednak także przedstawiciele nauk prawnych oraz nauk humanistycznych. Wśród doktorów większość stanowią posiadający stopnie naukowe w dziedzinie nauk ekonomicznych. Ponadto adiunkci reprezentują następujące dyscypliny: matematykę, prawo, informatykę oraz filozofię. Nauczyciele akademicy z tytułem zawodowym magistra to głównie doktoranci reprezentujący nauki ekonomiczne, przy czym prowadzą oni zajęcia o charakterze ćwiczeniowym. Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych, dla których uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy, wynosi 97% ogółu zatrudnionych. Struktura ich dorobku naukowego, doświadczenia oraz innych kwalifikacji w pełni umożliwia osiągnięcie założonych, przypisanych do obszaru nauk społecznych efektów kształcenia na kierunku *zarządzanie*. Wśród prowadzących zajęcia dominują bowiem pracownicy posiadający tytuły i stopnie naukowe w obszarze nauk społecznych w dziedzinie nauk ekonomicznych. Obsada zajęć dydaktycznych jest prawidłowa. Poszczególne przedmioty prowadzą specjaliści, których mają wiedzę popartą dyplomami i dorobkiem publikacyjnym, doświadczeniem międzynarodowym, a często także doświadczeniem praktycznym. SGH w Warszawie w szerokim zakresie korzysta z doświadczenia praktyków z centralnych instytucji i korporacji zlokalizowanych w Warszawie, np. z Narodowego Banku Polskiego, Giełdy Papierów Wartościowych itp. co w znaczący sposób wspiera zajęcia prowadzone przez kadrę akademicką. Liczba przedmiotów prowadzonych przez poszczególnych nauczycieli oraz poziom ich obciążeń nie budzi zastrzeżeń. Hospitacje zajęć podczas wizytacji potwierdziły wysoki poziom merytoryczny i językowy (w przypadku zajęć prowadzonych w j. angielskim) kadry dydaktycznej.

Uczelnia posiada zasoby elektroniczne do prowadzenia zajęć na odległość, zlokalizowane na platformie e-sgh. Każdy wykładowca realizujący zajęcia w systemie e-sgh jest zapoznawany ze standardami tworzenia i prowadzenia zajęć online, ma dostęp do szkoleń i instrukcji w zakresie użytkowania narzędzi e-learningowych, a także zapewnione bieżące wsparcie metodyczne przez Dział Rozwoju Edukacji.

## 2.3.

Istotnym elementem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest prowadzenie właściwej polityki kadrowej, w tym właściwy dobór nauczycieli akademickich prowadzących kształcenie na ocenianym kierunku studiów. Uczelnia zatrudnia nauczycieli akademickich na

podstawie umowy o pracę oraz na podstawie umów cywilnoprawnych. Rektor podejmuje decyzje o nawiązaniu lub rozwiązaniu stosunku pracy z nauczycielami akademickimi na wniosek Dziekana lub z własnej inicjatywy, po zasięgnięciu opinii Dziekana. Polityka kadrowa prowadzona przez kierownictwo Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie oraz Kolegium Zarządzania i Finansów, w największym stopniu odpowiedzialne za ofertę programową kierunku *zarządzanie*, koncentruje się wokół długookresowego rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej kierunku. Głównymi elementami tej polityki są: zadowalające tempo uzyskiwania stopni i tytułów naukowych, uczestnictwo w projektach badawczych, adekwatność struktury stanowiskowej i kwalifikacyjnej zatrudnienia w stosunku do przyjętych wymagań programowych, polityka nagradzania wykładowców legitymujących się osiągnięciami badawczymi i dydaktycznymi, w tym potwierdzonymi wyróżnieniami przyznawanymi przez instytucje zewnętrzne, zachęcanie nauczycieli akademickich do realizacji staży, członkostwa w międzynarodowych stowarzyszeniach naukowych, podejmowania funkcji publicznych i naukowych, sporządzania ekspertyz na rzecz otoczenia uczelni.

Polityka kadrowa SGH w pełni sprzyja właściwemu doborowi kadry, umożliwia jej rozwój naukowy oraz motywuje do podnoszenia kwalifikacji. Władze Uczelni, poza standardową - zgodną z przepisami - procedurą oceny nauczycieli akademickich (raz na dwa lub raz na cztery lata, zależnie od stanowiska) dokonują oceny pracowników w czterech kategoriach: nauka, dydaktyka, organizacja i inne. Służą temu zaimplementowane przez Władze Uczelni narzędzia informatyczne zawierające autorskie procedury oceny pracowników. Narzędzia te nie tylko umożliwiają dostęp do różnych kategorii działań podejmowanych przez pracowników Uczelni, ale także pozwalają na ocenę i kwalifikacje poziomu tych działań w omawianych kategoriach. W systemie tym możliwa jest np. ocena nadmiernego zaangażowania w dydaktykę. Nie jest to korzystne, jeśli tak się zdarza, bo istnieje obawa o rozwój naukowy, taka sytuacja stanowi sygnał kontrolny dla władz Uczelni. Uczelnia przywiązuje dużą wagę do rozwoju naukowego pracowników. Realizowany jest program badań zgodny z kierunkiem studiów prowadzonych na Uczelni, uwzględniający zainteresowania i doświadczenie pracowników. Badania prowadzone są indywidualnie lub zespołowo. Wyniki prowadzonych przez pracowników naukowych badań są opisywane i wykorzystywane jako monografie naukowe, artykuły, raporty, materiały dydaktyczne, skrypty i podręczniki. Ważną funkcję spełnia tu Oficyna Wydawnicza SGH, która zajmuje się opracowywaniem i publikacją książek, zeszytów naukowych i innych materiałów. Uczelnia prowadzi szeroko zakrojoną i bardzo szczegółową ankietyzację oraz hospitację zajęć pracowników. Ponadto ogromna swoboda wyboru wykładowców/zajęć przez studentów jest elementem weryfikacji kadry. Polityka kadrowa obu Kolegiów i całej Uczelni w pełni sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej. Pracownicy Uczelni korzystają w wyjazdów zagranicznych zarówno w ramach możliwości systemowych (Erasmus plus, umowy bilateralne), jak również sami kreują możliwości wyjazdów na skutek realizacji projektów o zasięgu międzynarodowym. Kontakty międzynarodowe pracowników Kolegiów obejmują praktycznie wszystkie kontynenty, w szczególności za pośrednictwem: University of International Business and Economics w Chinach, University Torquatto di Tella w Argentynie, HEC Montreal w Kanadzie, Royal Melbourne Institute of Technology i wielu innych. Znacząca część kadry w dwóch Kolegiach prowadzących kierunek *zarządzanie* prowadzi lub może prowadzić zajęcia w języku angielskim. W ostatnich trzech latach łącznie 48 pracowników SGH, prowadzących zajęcia na kierunku *zarządzanie*, prowadziło zajęcia zagranicą. SGH jest także atrakcyjnym miejscem zajęć dla kadry z zagranicy. W ciągu ostatnich trzech lat 29 gości z zagranicy prowadziło zajęcia na ocenianym kierunku.

#### 2.4.

Uczelnia prowadzi rozległe badania naukowe w obszarze nauk społecznych, w dziedzinie nauk ekonomicznych, w dyscyplinie nauki o zarządzaniu. Badania te prowadzone są w przede wszystkim w dwóch Kolegiach, tj. Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie oraz Kolegium Zarządzania i Finansów. Szkoła Główna Handlowa w Warszawie należy do liderów badań naukowych w tej dziedzinie w Polsce. Świadczą o tym kategorie naukowe, odpowiednio A i A+ uzyskane przez wymienione Kolegia w ostatniej ocenie parametrycznej MNiSW. Badania naukowe są realizowane poprzez: badania statutowe, badania dla młodych pracowników oraz granty zewnętrzne, a także w ramach studiów awansowych (doktoraty, habilitacje i procedury profesorskie). Zakres tematyczny badań jest bardzo szeroki, a potencjał naukowy ogromny. Na szczególne podkreślenie zasługują badania statutowe

realizowane przez całe katedry. W Kolegium Zarządzania i Finansów w latach 2013-2015 realizowano m.in. następujące tematy badawcze związane z ocenianym kierunkiem studiów: „Postawy konsumentów wobec marek należących do producentów oraz marek należących do pośredników handlowych”, „Reakcja polskich grup kapitałowych na kryzys ekonomiczny”, „Społeczna odpowiedzialność biznesu - perspektywa interesariuszy”, „Zmiany w zachowaniach małych i średnich przedsiębiorstw pod wpływem kryzysu”, „Zasobowe uwarunkowania wzrostu i rozwoju przedsiębiorstw”, „Uwarunkowania prawne badań marketingowych i komunikacji marketingowej”. Z kolei w Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie główne nurty badań skupiały się wokół: „Nowego myślenia w zarządzaniu strategicznym przedsiębiorstwem – spojrzenie ku przyszłości”, „Narastania niestabilności w gospodarce globalnej i jej wpływu na konkurencyjność przedsiębiorstw w Polsce”, „Zarządzania wartością i przez wartości” oraz „Przedsiębiorczości rodzinnej w gospodarce globalnej”. W latach 2013-2015 Uczelnia realizowała szereg grantów NCN w następujących obszarach badawczych:

- Marketing interaktywny z wykorzystaniem eksploracji internetowych opcji społecznych (NCN, OPUS),
- Sustainability warunkiem przetrwania kryzysu (MNISW),
- Czynniki kapitałowej ekspansji międzynarodowych polskich przedsiębiorstw (NCN, OPUS),
- Determinanty odporności polskich przedsiębiorstw na kryzys makroekonomiczny (NCN, OPUS),
- Ład korporacyjny w kontekście struktury własności. Przypadek spółek giełdowych (NCN, OPUS).

W trakcie wizytacji ZO PKA Uczelnia przedstawiła publikacje osób z minimum kadrowego oraz osób prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku studiów. Ich liczba jest imponująca, zaś zakres jest bardzo szeroki. Do najważniejszych zaliczono te prace, które zostały nagrodzone lub nominowane do nagród o charakterze ogólnopolskim. Należą do nich m.in.:

M. Aluchna, *Własność a corporate governance. System, rynki, przedsiębiorstwa*. Poltext, 2015.

*Działania marketingowe i och uwarunkowania w Polsce*, red. T. Taranko, Wolters Kluwer 2015.

R. Mrówka, *Organizacja hiperarchiczna – czynniki kreujące, geneza modelu, zarządzanie*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2013.

A. Skowronek-Mielczarek, *Uwarunkowania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*. Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2013.

P. Wachowiak, *Wrażliwość społeczna przedsiębiorstwa. Analiza i pomiar*. Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2013

C. Suszyński, *Business enterprise. The integration of approaches*. Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2013.

J. Cygler, M. Aluchna, E. Marciszewska, M. Witek-Hajduk, G. Materna, *Kooperencja przedsiębiorstw w dobie globalizacji*. Wolters Kluwer Busines, 2014.

M. Romanowska, A. Sopińska, G. Leśniak-Łebkowska, Z. Dworzecki, C. Suszyński, S. Gregorczyk, J. Cygler, W. Mierzejewska, P. Wachowiak, S. Winch, *Zachowania polskich grup kapitałowych w czasie kryzysu*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2015.

Ponadto pracownicy SGH wydają podręczniki dla studentów ocenianego kierunku, a wśród nich: *Podstawy zarządzania*, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2014. Należy zwrócić uwagę, że nie tylko pracownicy dwóch wymienionych Kolegiów posiadają publikacje wspomagające kształcenia na ocenianym kierunku studiów. W zakresie zajęć realizowanych przez pracowników innych kolegiów powstają publikacje, które mają ogromne znaczenie dla wielu aspektów zarządzania, jak np. *Outlooks and Insights on Group Decision and Negotiation* (Springer Int. Publ. 2015).

Uczelnia zapewnia merytoryczny udział studentów w badaniach naukowych związanych z ocenianym kierunkiem studiów, a także wspiera go finansowo. Dzieje się to przede wszystkim za pośrednictwem seminariów magisterskich i licencjackich, studenckich kół naukowych oraz studenckich konferencji naukowych i publikacji z udziałem studentów. Liczba kół naukowych oraz innych form organizacyjnych w pełni umożliwia zainteresowanym studentom kierunku *zarządzanie* rozwój ich naukowych ambicji. Władze Uczelni są otwarte także na nowe propozycje naukowe studentów. Studenci ocenianego kierunku studiów są często nagradzani za prace dyplomowe w różnego rodzaju konkursach naukowych i branżowych. Uczelnia zapewnia dostęp studentów do publikacji w monografiach wydawanych przez Oficynę Wydawniczą SGH i w periodykach naukowych.

2.5.

W związku z tym, że badania naukowe są prowadzone i koordynowane w Kolegiach sprawujących opiekę nad kierunkiem *zarządzanie*, pracownicy oferują coraz to nowe treści w zakresie prowadzonych przez siebie przedmiotów, co wpływa pozytywnie na aktualność omawianych zagadnień, tworzonych projektów oraz prac dyplomowych. Rezultaty prowadzonych badań są uwzględniane w treściach realizowanych przedmiotów, zarówno w corocznej aktualizacji sylabusów, jak i na bieżąco podczas zajęć. W ramach punktów ECTS za przedmioty do wyboru wprowadzane są oferty zajęć autorskich, oparte na wynikach zespołowych lub indywidualnych badań. Widocznym efektem pozytywnym jest włączanie studentów w uczestnictwo w badaniach naukowych, czego efektem są m.in. publikacje z udziałem studentów, np. w współautorstwo publikacji pt. *Wybrane aspekty mezo i mikrokonkurencyjności* (wyd. Oficyna Wydawnicza SGH, 2015), czy *Koncepcja sustainability wyzwaniem współczesnego zarządzania* (wyd. Oficyna Wydawnicza SGH, 2014). Ponadto, zasady wprowadzania nowych kierunków studiów na SGH kojarzą bezpośrednio dydaktykę z badaniami, które są realizowane w Kolegiach. Mianowicie Dziekani Kolegiów proponują tworzenie nowych kierunków i specjalności bazując na prowadzonych w tych jednostkach badaniach naukowych oraz doświadczeniu kadry, jak również, poprzez współpracę z biznesem, otwierając się na potrzeby otoczenia zewnętrznego. Doświadczenie badawcze i zawodowe kadry, w tym związane z pracą w roli ekspertów, doradców, na stanowiskach kierowniczych w biznesie, administracji, instytucjach naukowych i stowarzyszeniach (PAN, TNOiK, PTE) jest przekazywane studentom na zajęciach przedmiotowych, seminariach i konsultacjach.

### 3. Uzasadnienie

Zespół Oceniający PKA uznaje, że minimum kadrowe dla kierunku *zarządzanie* jest spełnione w stopniu wyróżniającym, ponieważ na 84 osoby przedstawione do minimum kadrowego na kierunku *zarządzanie* Zespół Oceniający PKA uznał zgodność kwalifikacji dorobku naukowego z zakładanymi efektami kształcenia w przypadku 69 osób, w tym 28 samodzielnych nauczycieli akademickich i 41 doktorów. Analiza obciążenia dydaktycznego oraz złożonych oświadczeń pozwala stwierdzić, iż wszystkie osoby wskazane przez Uczelnię spełniają wymagania określone przepisami prawa. Kwalifikacje nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego na kierunku *zarządzanie* spełniają wymagania zawarte w Rozporządzeniu MNiSW z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.

Minimum kadrowe dla studiów I i II stopnia na kierunku *zarządzanie* o profilu ogólnoakademickim jest spełnione zarówno w sensie formalnym, jak i merytorycznym.

Zajęcia na kierunku *zarządzanie* prowadzi ponad 250 pracowników, w tym około 120 profesorów lub doktorów habilitowanych. Struktura ich dorobku naukowego, doświadczenia oraz innych kwalifikacji w pełni umożliwia osiągnięcie założonych, przypisanych do obszaru nauk społecznych efektów kształcenia na kierunku *zarządzanie*. Uczelnia posiada zasoby elektroniczne do prowadzenia zajęć na odległość, zlokalizowane na platformie e-sgh. Każdy wykładowca realizujący zajęcia w systemie e-sgh jest zapoznawany ze standardami tworzenia i prowadzenia zajęć online, ma dostęp do szkoleń i instrukcji w zakresie użytkowania narzędzi e-learningowych, a także zapewnione bieżące wsparcie metodyczne przez Dział Rozwoju Edukacji. Polityka kadrowa prowadzona przez kierownictwo Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie oraz Kolegium Zarządzania i Finansów, w największym stopniu odpowiedzialne za ofertę programową kierunku *zarządzanie*, koncentruje się wokół długookresowego rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej kierunku. Polityka kadrowa SGH w pełni sprzyja właściwemu doborowi kadry, umożliwia jej rozwój naukowy oraz motywuje do podnoszenia kwalifikacji. Polityka kadrowa obu Kolegiów i całej Uczelni w pełni sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej. Pracownicy Uczelni korzystają w wyjazdów zagranicznych zarówno w ramach możliwości systemowych (Erasmus plus, umowy bilateralne) jak również sami kreują możliwości wyjazdów na skutek realizacji projektów o zasięgu międzynarodowym.

Uczelnia prowadzi rozległe badania naukowe w obszarze nauk społecznych, w dziedzinie nauk ekonomicznych, w dyscyplinie nauki o zarządzaniu. Szkoła Główna Handlowa w Warszawie należy do liderów badań naukowych w tej dziedzinie w Polsce. Badania naukowe są realizowane poprzez zróżnicowane formy wsparcia jak np. badania statutowe, badania dla młodych pracowników oraz granty zewnętrzne, a także w ramach studiów awansowych. Zakres tematyczny badań jest bardzo szeroki, a potencjał naukowy ogromny, zaś efekty badań publikowane w najlepszych czasopismach

wydawanych w kraju i zagranicą. Prowadzone badania naukowe wspierają kształcenie na ocenianym kierunku studiów poprzez wprowadzanie nowych treści przedmiotowych czy też poprzez włączanie studentów w nurt badawczy.

#### 4. Zalecenia

Wprowadzenie ścieżki dla wybitnie zdolnych studentów pozwoli również na kształcenie młodych kadr akademickich na potrzeby Uczelni.

### 3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia

3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, w przypadku, gdy w programie studiów na ocenianym kierunku praktyki te zostały uwzględnione.\*

3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem.\*

#### 1. Ocena – wyróżniająco,

2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.

##### 3.1.

Szkoła Główna Handlowa prowadzi od wielu lat szeroko rozwiniętą współpracę z podmiotami gospodarczymi, w tym liderami polskiej gospodarki, organami administracji centralnej i samorządowej oraz instytucjami i organizacjami z otoczenia społecznego i kulturalnego. Uczelnia zawarła z tymi organizacjami umowy, których przedmiotem jest współpraca w prowadzeniu badań naukowych, zapewnieniu dostępu do informacji i danych źródłowych oraz wsparcie w realizacji procesu kształcenia. Zgodnie z zasadami przyjętymi przez Senat Uczelni opinie odnoszące się do procesu kształcenia mogą składać współpracujący z uczelnią praktycy gospodarczy o bogatym doświadczeniu zawodowym i profesorowie wizytujący jednostkę. W Uczelni funkcjonuje Rada Konsultacyjna Partnerów Korporacyjnych SGH, która wyraża swoje opinie i składa wnioski, w szczególności związane z procesem kształcenia. Ważną formą współpracy z przedstawicielami praktyki gospodarczej jest prowadzenie zajęć przez praktyków lub z ich udziałem, przeprowadzanie warsztatów szkoleniowych z udziałem pracowników firm należących do Klubu Partnerów SGH, jednorazowe wykłady menedżerów i prezesów renomowanych firm, wizyty studyjne w przedsiębiorstwach, udostępnianie miejsc praktyk zawodowych dla studentów. W 2012 r. SGH wraz z Amerykańską Izbą Handlową E&Y i przy udziale Studenckiego Koła Naukowych (SKN) Konsultacji przeprowadziły badania nt. kompetencji i kwalifikacji poszukiwanych przez pracodawców wśród wchodzących na rynek pracy absolwentów szkół wyższych. Wnioski z tych badań dotyczące zmiany metod kształcenia (m.in. zdecydowanie większy nacisk na: rozwijanie kompetencji miękkich, umiejętności zastosowania wiedzy, grupowe studia przypadku, samodzielne studiowanie) zostały wykorzystane do przeprowadzenia zmian w ramach procesu kształcenia. Opinie formułowane przez opiekunów praktyk zawodowych są wymagane do oceny realizacji zadań i efektów kształcenia na praktyce zawodowej i do jej zaliczenia.

Współpraca z otoczeniem gospodarczym i społecznym jest także realizowana w wymiarze indywidualnym. Wykładowcy z kierunku *zarządzanie* są angażowani przez firmy i instytucje do roli ekspertów, recenzentów, doradców. Relacje te pozwalają na wykorzystywanie przez nich w procesie kształcenia wiedzy i umiejętności o charakterze praktycznym.

Członkowie Zespołu Oceniającego spotkali się z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Spotkanie to, poza potwierdzeniem przedstawionych wyżej form współpracy, wykazało znakomite porozumienie kadry naukowo-dydaktycznej z reprezentantami instytucji zewnętrznych i wielkie zaangażowanie obu stron na rzecz doskonalenia jakości kształcenia w SGH, w tym na ocenianym kierunku. Zespół ocenia, że podstawą tego porozumienia i zaangażowania są

bardzo dobre kompetencje partnerów i możliwość podejmowania dyskusji na wysokim poziomie. To umożliwia uzyskiwanie wartościowych opinii także na temat kompetencji absolwentów, a następnie wykorzystanie ich do projektowania efektów kształcenia i programów studiów.

Jednostki prowadzące oceniany kierunek współpracują w szerokim zakresie z otoczeniem społecznym, gospodarczym i kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców. Współpraca ta pozwala na uwzględnienie opinii przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji. Jest także wykorzystywana przy organizacji praktyk zawodowych

### 3.2.

Szkoła Główna Handlowa zawarła umowę z Instytutem Rachunkowości Zarządczej CIMA (The Chartered Institute of Management Accountants), na podstawie której od 01.10.2012 r. uruchomiony został wspólny program kształcenia na trzech specjalnościach międzykierunkowych. Akredytowane przez CIMA programy tych specjalności obejmują przedmioty realizowane w języku polskim i angielskim oraz pozwalają studentom ukończyć studia certyfikatem CIMA, który jest ceniony na międzynarodowym rynku pracy. Na studiach pierwszego stopnia studentom kierunku *zarządzanie* oferowany jest program SGH & CIMA Certificate in Business Accounting, a na studiach drugiego stopnia program SGH & CIMA Diploma in Management Accounting.

Kolejna umowa została zawarta z International Project Management Association Polska. Jej przedmiotem jest prowadzenie przez SGH na studiach drugiego stopnia na kierunku *zarządzanie* specjalności Zarządzanie projektami. Jej absolwenci otrzymują certyfikat potwierdzający spełnienie wymagań IPMA-Student, zgodnych ze standardem IPMA Competence Baseline.

Jednostka prowadząca oceniany kierunek realizuje w oparciu o umowy zawarte z partnerami zewnętrznymi specjalności pozwalające studentom na uzyskiwanie certyfikatów potwierdzających ich wysokie kompetencje zawodowe.

### 3. Uzasadnienie

Współpraca Uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym realizowana w wymiarze instytucjonalnym jest znacząca i ciągle rozwijana. Przedstawiciele tego otoczenia wspierają realizację procesu kształcenia, w szczególności przez wyrażanie opinii na temat potrzeb rynku pracy. Szczególnie wysoka jakość tej współpracy w znacznym stopniu wynika z bardzo wysokich kompetencji partnerów i dużego zaangażowania przedstawicieli Uczelni.

Uczelnia podpisała umowy z dwoma podmiotami zewnętrznymi pozwalające na prowadzenie specjalności dobrze dostosowanych do potrzeb praktyki gospodarczej i umożliwiające studentom uzyskiwanie certyfikatów.

### 4. Zalecenia

Brak zaleceń.

## **4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu ogólnoakademickim i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, a także prowadzenie badań naukowych**

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów badawczych ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, tj. liczby studentów oraz do prowadzonych badań naukowych. Jednostka zapewnia studentom dostęp do laboratoriów w celu wykonywania zadań wynikających z programu studiów oraz udziału w badaniach.\*

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki.\*

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwia studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy

zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów

**1. Ocena – w pełni,**

**2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.**

**4.1**

Baza dydaktyczna Szkoły Głównej Handlowej mieści się w 5 budynkach, w których łączna powierzchnia wykorzystywana do celów dydaktycznych wynosi prawie 10 tys. m<sup>2</sup>. Budynek Główny (G) mieści: 9 auli, w tym największą dwupoziomową na 700 osób, 33 sale wykładowe, 4 laboratoria komputerowe. Najstarszym obiektem zabytkowym kampusu jest budynek A, w którym znajduje się 1 aula (500 miejsc), 3 laboratoria i 18 sal wykładowo-ćwiczeniowych. W budynku S jest sala wykładowa na 70 miejsc i 4 laboratoria komputerowe, a w budynku W znajduje się 6 sal wykładowych i 2 laboratoria. W budynku C mieści się 16 sal wykładowych wyposażonych w najnowocześniejsze rozwiązania audiowizualne, 5 laboratoriów komputerowych i 2 aule na 160 i 100 miejsc. Każda aula wykładowa wyposażona jest w komputer, ekran multimedialny, projektor i rzutnik. Budynek C w standardzie wyposażenia spełnia wszystkie wymogi nowoczesnego kształcenia studentów. Aule i sale wykładowe w budynku posiadają zintegrowany systemem audiowizualny z możliwością sterowania przez prowadzącego zajęcia jak i przez techników nadzorujących pracę urządzeń. Zaprogramowane sekwencje zdarzeń, w przypadku korzystania z konkretnych urządzeń: komputer, laptop, wizualizer, magnetowid i odtwarzacz DVD, powodują automatyczne ustawienie oświetlenia, zasłonięcie rolet i włączenie projektora, z możliwością indywidualnej korekty, ułatwiając obsługę i czyniąc system bardziej przyjaznym.

Budynki SGH są wyposażone w łączność internetową, opartą na własnych sieciach WiFi, w obrębie sal dydaktycznych i większości korytarzy. Student zidentyfikowany w sieci uczelnianej ma możliwość korzystania z oprogramowania zainstalowanego w laboratoriach komputerowych. Oprogramowanie to obejmuje pakiety matematyczne, statystyczne i ekonometryczne, a także rachunkowe, wspomagające zajęcia charakterystyczne dla specyfiki SGH. Wybrane licencje systemów statystycznych pozwalają studentom SGH na otrzymanie kodów licencyjnych i instalację pakietów na prywatnych komputerach. Coroczne kolejne remonty i inwestycje prowadzone w obrębie bazy dydaktycznej przyczyniają się do wzrostu poziomu jakości pomieszczeń spełniających standardy nowoczesnego kształcenia.

Według studentów funkcjonowanie dostępnych w Uczelni sieci Wi-Fi uległo poprawie w ostatnim czasie. Sale komputerowe są w opinii studentów nowocześnie wyposażone i przystosowane do prowadzonych zajęć. Studenci na spotkaniu z ZO stwierdzili, że są w pełni zadowoleni z infrastruktury uczelnianej.

**4.2**

Biblioteka SGH jest bardzo dobrze wyposażoną biblioteką akademicką, która posiada ok. 952 tys. wol., w tym ok. 229 tys. wol. czasopism (209 tytułów polskich i 360 zagranicznych). Około 15% jest związanych z kierunkiem *zarządzanie*. Studenci mają pełny dostęp do literatury obowiązkowej zalecanej w sylabusach przedmiotów. W komputerowych bazach danych (EBSCO, PROQUEST, EMERALD, JSTOR, OECD, CAMBRIDGE Journals, OXFORD Journals) jest kilkadziesiąt tysięcy tytułów czasopism zagranicznych. W Wirtualnej Bibliotece Nauki są bazy pełnotekstowe książek i czasopism, m.in. ELSEVIER, SPRINGER, WILEY. Uczelnia wykupiła w 2012 r. dostęp do kolekcji Business & Economics w pełnotekstowej bazie książek elektronicznych EBRARY (zawierającej ok. 32 tys. tytułów, głównie anglojęzycznych, przy czym hasło management pojawia się w ok. 18 tys.) i do polskich e-booków z dziedziny zarządzania, poprzez serwis IBUK Libra (ok. 160 książek), do biznesowych baz danych o firmach, rynkach, konsumentach: AMADEUS, Capital IQ, EMIS, EUROMINATOR i statystycznych, np. do poufnych mikrodanych EUROSTATU. Z elektronicznych, pełnotekstowych zasobów Biblioteki można korzystać na każdym komputerze w sieci uczelnianej. Ze wszystkich baz studenci i pracownicy SGH mogą korzystać również w domu, dzięki systemowi VPN (Virtual Private Network), który funkcjonuje w Uczelni od początku 2011 r. Na terenie całej Biblioteki można korzystać z internetu bezprzewodowego.

Biblioteka SGH uczestniczy, w ramach konsorcjum, w tworzeniu bibliograficzno-abstraktowej bazy

dzielinowej BazEkon, zamieszczonej w Wirtualnej Bibliotece Nauki, obejmującej zagadnienia społeczno-ekonomiczne, której zasób oparty jest na zawartości czasopism i serii naukowych wydawanych przez wiodące uczelnie ekonomiczne w kraju.

Zbiory tradycyjne, drukowane, dostępne są przede wszystkim w czytelnich, a także poprzez wypożyczalnię. Godziny otwarcia są dogodne - od 9:00 do 20:00 (w soboty do 15:00, w niedziele do 13:00).

Informacja o najnowszych zbiorach Biblioteki, za ostatnie 25 lat, jest zamieszczona w katalogu elektronicznym ALEPH (ok. 30% całości zbiorów). W tych zbiorach ok. 20% tytułów książek i czasopism można powiązać z zagadnieniami i przedmiotami wykładanymi na kierunku *zarządzanie*. Od 2009 r. do opisów książek dołączane są spisy treści, które ułatwiają czytelnikom wybór odpowiedniej literatury.

Od kilku lat podejmowane są działania mające na celu ułatwienie osobom niepełnosprawnym dostępu do zasobów zgromadzonych w Bibliotece SGH. Dotychczas działania te objęły: likwidację barier architektonicznych, zakup sprzętu i oprogramowania specjalistycznego, ułatwiającego osobom niepełnosprawnym korzystanie z materiałów zgromadzonych w Bibliotece.

Ponadto studenci i pracownicy SGH mają otwarty dostęp do zasobów bibliotek na terenie Warszawy. W ramach wypożyczeń międzybibliotecznych - na zamówienie czytelnika - mogą być również sprowadzane książki z innych bibliotek w kraju oraz, za pośrednictwem Biblioteki Narodowej, również z zagranicy.

W opinii studentów Biblioteka SGH jest wyposażona odpowiednio do ich potrzeb, zapewniając im zarówno literaturę obowiązkową jak i dodatkową, a także czasopisma naukowe. Biblioteka jest wyposażona w stanowiska komputerowe, pokoje pracy wspólnej, czytelną, stanowiska dla osób niepełnosprawnych. Studenci mogą wyszukiwać pożądane pozycje w katalogu internetowym, zawierającym także spis treści każdej pozycji. Biblioteka ma dostęp do Wirtualnej Biblioteki Nauki, platformy IBUK Libra oraz wielu baz danych związanych z zarządzaniem. Studenci jako największą zaletę funkcjonowania biblioteki wskazują jej nocne godziny otwarcia w czasie sesji (do 5:00), które to rozwiązanie zostało wypracowane z inicjatywy Samorządu Studentów.

#### 4.3

Uczelnia nie prowadzi zajęć na odległość w rozumieniu Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, jednakże posiada autorską platformę e-learningową e-sgh.pl, która umożliwia: przekazywanie treści dydaktycznych w złożonych strukturach metodycznych, samodzielne sprawdzanie przyswojonej wiedzy, interakcje studenta zarówno z materiałem, jak i innymi użytkownikami, realizację wirtualnych zajęć o charakterze symulacji tradycyjnych zajęć, z opieką prowadzącego zajęcia, ocenę pracy studenta z zastosowaniem wirtualnego dziennika, monitoring, raportowanie, jak i wsparcie w procesach ewaluacji, w tym ankietyzacji. Zasoby e-learningowe w zakresie kierunku zarządzanie obejmują: materiały uzupełniające przedmioty podstawowe, program uzupełniania zajęć kierunkowych – 3 przedmioty blended learning, indywidualne wspomaganie zajęć przez wykładowców (Niezbędnik e-sgh dla 42 przedmiotów), pełne 15 wykładów online. Student może wybrać również inne wykłady e-learningowe, w tym międzyuczelniane i międzynarodowe.

Według studentów zajęcia na odległość najczęściej polegają na cyklicznym udostępnianiu treści wykładów przez prowadzących, a następnie wykonywaniu zadań w określonym czasie. Często prowadzący udostępniają również sprawdziany wiedzy i quizy utrwalające poznane zagadnienia.

Jednostka umożliwia studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających zarówno dostęp do pełnych kursów e-learningowych, jak i blended learning. Funkcjonowanie systemu w opinii studentów jest wielką zaletą ocenianego kierunku studiów, często pozwalającą na pogodzenie studiów z pracą zawodową poprzez indywidualizację czasu pracy.

### 3. Uzasadnienie

Uczelnia zapewnia bazę materialną, biblioteczną oraz dostęp do baz elektronicznych niezbędnych do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym do prowadzenia badań naukowych. Uczelnia nie prowadzi zajęć na odległość w rozumieniu Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, jednakże posiada autorską platformę e-learningową e-sgh.pl Zasoby e-learningowe w zakresie kierunku zarządzanie obejmują: przede wszystkim materiały uzupełniające

przedmioty podstawowe i kierunkowe, indywidualne wspomaganie zajęć przez wykładowców oraz 15 wykładów online.

Według studentów baza dydaktyczna jest dość nowoczesna, wyposażona w sprzęt multimedialny i dostosowana do liczebności grup. Biblioteka uczelniana zawiera niezbędne dla studentów pozycje książkowe oraz multimedialne, a jej budynek jest bogato wyposażony w stanowiska komputerowe i pokoje do pracy. Studenci mogą zrealizować część przedmiotów na odległość, co pozwala im często na pogodzenie studiów z pracą zawodową. Wyposażenie infrastrukturalne uczelni jest bardzo wysoko oceniane przez studentów kierunku.

### 3. Zalecenia

Brak zaleceń.

## **5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się, prowadzenia badań i wchodzenia na rynek pracy**

5.1 Pomoc naukowa, dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów, poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności badawczych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach.\*

5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową i międzynarodową oraz nawiązywanie kontaktów ze środowiskiem naukowym.\*

5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach ze środowiskiem akademickim, z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności, współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku.\*

5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia oraz w badaniach naukowych.

5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

### **1. Ocena – wyróżniająco,**

*2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema cyframi.*

#### 5.1

W opinii studentów Uczelnia oferuje im wystarczającą pomoc dydaktyczną. Prowadzący są zazwyczaj dostępni dla studentów poza godzinami zajęć w formie konsultacji lub poprzez pocztę elektroniczną. Nauczyciele akademicy często udostępniają studentom materiały dydaktyczne. Studenci mogą brać udział w prowadzonych przez nich projektach i działalności naukowej. W Uczelni funkcjonuje ponad 70 Kół Naukowych, klubów i organizacji studenckich, z czego część bezpośrednio powiązana jest z kierunkiem zarządzanie. Funkcjonują między innymi koła związane z biznesem, zarządzaniem projektami, zarządzaniem w sporcie, zarządzaniem modą oraz anglojęzyczne koło zarządzania. Studenci biorą udział w seminariach, konferencjach, spotkaniach ze znanymi osobami ze świata biznesu, festiwalach nauki. Członkowie kół skupiają się przede wszystkim na działalności projektowej i organizacyjnej, które z racji specyfiki kierunku studiów są działalnością naukową. Studenci mogą publikować wyniki badań naukowych. Wskazują na dużą pomoc Uczelni w zakresie promocji wydarzeń, wynajmu sal i miejsc reklamowych oraz dobrą współpracę z opiekunami kół naukowych. Jedynymi problemami wskazanymi przez członków kół naukowych są czasami długotrwałe procedury przyznawania środków materialnych (studenci wskazują jednak na poprawę w ostatnim czasie) oraz trudności w zapewnieniu przez Uczelnię pomieszczeń dla wszystkich organizacji. Koła Naukowe oraz Samorząd Studentów mają zapewnione niezbędne środki materialne na realizację swoich działań. Samorząd Studentów przeznacza ustalony procent środków na działalność naukową, a następnie niedawno powołana Rada Kół i Organizacji decyduje o budżecie poszczególnych organizacji.

W Uczelni funkcjonuje Rzecznik Praw Studenta powoływany przez Samorząd Studentów, pełniący

funkcję informacyjno-interwencyjną. Studenci SGH mogą liczyć na pomoc materialną w postaci wszystkich świadczeń przewidzianych w art. 173 Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym. Wymogi odnośnie otrzymywania poszczególnych form pomocy określone są w Regulaminie ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej oraz przyznawania miejsc w domach studenta SGH. Za przyznawanie świadczeń pomocy odpowiadają Komisja Stypendialna, Odwoławcza Komisja Stypendialna i Komisja ds. Akademików. W komisjach stypendialnych większość składu stanowią studenci, zgodnie z art. 177 Ustawy PoSW, obie komisje protokołują swoje zebrania, na których podejmują decyzje, co potwierdza przedstawiona dokumentacja. W opinii studentów wysokość wszystkich świadczeń jest odpowiednia do ich potrzeb i wpływa na poprawienie ich statusu materialnego. Studenci spoza Warszawy mogą korzystać z dwóch uczelnianych domów studenckich. Studenci doceniają obecne warunki panujące w akademikach oraz planowane remonty. Teren Uczelni jest bogato wyposażony w zaplecze takie jak bary, stołówki, sklepiki. Uczelnia prowadzi kształcenie na odległość (jako formę wspomagającą, na zasadzie blended learning), które w opinii studentów jest poprawnie zorganizowane i zasługuje na wysoką ocenę.

## 5.2

Uczelnia stwarza studentom duże możliwości w zakresie wyjazdów krajowych i zagranicznych w ramach programów mobilności. Uczelnia uczestniczy w programie Erasmus od początku jego istnienia. W ostatnich 3 latach zanotowano bardzo wysoką liczbę studentów przyjeżdżających i wyjeżdżających (po ok. 250 osób rocznie w ramach programu Erasmus, po ok. 100-150 osób rocznie w ramach programu PIM i umów bilateralnych oraz kilkadziesiąt osób w ramach innych programów). Wśród studentów obecnych na spotkaniu z ZO nie byli obecni studenci mający za sobą udział w wymianach, jednak obecni studenci przyznali, że osób wyjeżdżających jest bardzo dużo i przekazują pozytywne opinie. Zdaniem studentów tak duża liczba osób korzystających z programu mobilności jest konsekwencją wysokiego poziomu języków obcych (zaletą i podstawą renomy Uczelni), która pozwala na podpisanie wielu umów o współpracę oraz znaczną indywidualizację programu kształcenia, dzięki czemu przedmioty zaliczane przez studentów w uczelniach partnerskich za granicą mogą być swobodnie zaliczone także na uczelni macierzystej, co potwierdzone zostało na spotkaniu z pracownikiem Działu Programów Międzynarodowych. Aby studenci mogli brać udział w wyjeździe zagranicznym muszą spełnić szereg warunków, takich jak ukończenie I roku, wysoka średnia i zaliczony egzamin językowy. Studenci na spotkaniu z ZO podkreślili, że propozycji uczelni zagranicznych przyjmujących studentów w ramach wymiany jest tak dużo, że każdy chętny student spełniający wymogi ma szansę na wyjazd. Studenci mogą również brać udział w programach krajowych, takich jak Transekonomik, gdzie dominują jednak studenci przyjeżdżający na uczelnię (w ostatnich 3 latach po kilkunastu studentów przyjeżdżających przy pojedynczych wyjeżdżających). Tak znaczne i owocne wspieranie mobilności przez Uczelnię zasługuje na ocenę wyróżniającą.

## 5.3

Uczelnia w dużym stopniu wspiera studentów w kontaktach z otoczeniem. Organizowanych jest wiele konferencji, targów pracy, spotkań z przedstawicielami firm oraz osobami ze świata biznesu. Część z organizowanych wydarzeń jest dziełem studenckich kół naukowych. Podczas spotkań z firmami branżowymi studenci mogą poznać warunki rekrutacji oraz wymagania stawiane studentom i absolwentom kierunku, często są od razu rekrutowani do pracy. W 1998 r. został powołany Klub Partnerów SGH, zrzeszający renomowane firmy branżowe z całego świata. Działalność Klubu polega na wzajemnej współpracy i promowaniu studentów oraz absolwentów SGH. Firmy takie jak Ernst&Young, Procter&Gamble czy L'Oreal, prowadzą kampanie rekrutacyjne. Studenci mogą w ramach puli przedmiotów obieralnych wybrać moduły realizowane na zewnątrz we współpracy z firmami. Współpraca jest też często inicjowana przez absolwentów Uczelni, zajmujących kierownicze stanowiska. Studenci podkreślają, że dzięki renomie Uczelni, współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym i międzynarodowej oraz uzyskanym podczas studiów efektom kształcenia, mogą znaleźć pracę w zawodzie już na samym początku studiów.

## 5.4

Uczelnia stara się w miarę możliwości przystosować infrastrukturę i program kształcenia do potrzeb

studentów niepełnosprawnych. Część budynków jest przystosowana do niepełnosprawności ruchowej poprzez budowę wind i podjazdów, niestety nie wszystkie mogą być przystosowane ze względu na brak stosownych pozwoleń i znaczne konieczne wydatki finansowe. Uczelnia stara się tak dostosować miejsca zajęć, aby grupy, w których są studenci niepełnosprawni, nie miały zaplanowanych zajęć w budynkach nieprzystosowanych. Studenci niepełnosprawni otrzymują stosowne stypendium specjalne, przewidziane w art. 173 Ustawy PoSW. Do potrzeb osób niepełnosprawnych jest też częściowo przystosowana biblioteka, zawierająca stanowiska komputerowe, oprogramowanie i sprzęt ułatwiający korzystanie z księgozbiorów osobom niedowidzącym. W budynkach Uczelni znajdują się też inne urządzenia, pętle indukcyjne, systemy mobilne FM, powiększalniki elektroniczne oraz odpowiednie oprogramowanie

w pracowniach komputerowych. Studenci niepełnosprawni mogą starać się o stosowne udogodnienia, takie jak indywidualizacja procesu kształcenia, zmiana formy i trybu zaliczenia, specjalne oferty praktyk i staży. W Uczelni funkcjonuje Dział Spraw Osób Niepełnosprawnych, którego kierownik potwierdza, że SGH dokonuje wszelkich starań, aby ułatwić studiowanie osobom z niepełnosprawnością. Wzrastająca w ostatnich latach liczba studentów niepełnosprawnych, decydujących się na studiowanie w SGH, potwierdza słuszny kierunek tych starań.

#### 5.5.

Studenci ocenianego kierunku mogą liczyć na sprawną i kompetentną obsługę administracyjną, która odbywa się w dwóch dziekanatach (Dziekanat Studiów Licencjackich i Dziekanat Studiów Magisterskich). Dziekanaty są otwarte codziennie oprócz jednego dnia w tygodniu przez ok. 3h w wyznaczonych porach. W opinii studentów taki czas jest wystarczający do załatwienia spraw organizacyjnych. Studenci nie obserwują zazwyczaj znaczących kolejek. Studenci doceniają nową stronę internetową Uczelni, na której znaleźć można wszystkie niezbędne w ich ocenie informacje. Wiele informacji studenci znajdują również w sprawnie działającym systemie Wirtualny Dziekanat. Najważniejsze informacje są przekazywane do nich poprzez powiadomienia mailowe i SMS-owe. Na szczególną uwagę i wysoką ocenę studentów zasługuje nowoczesna aplikacja mobilna Uczelni, dzięki której studenci mogą otrzymać spersonalizowane informacje o Uczelni oraz dotyczące swojego toku studiów. Uczelnia komunikuje się też ze studentami poprzez portale społecznościowe, takie jak Facebook czy Instagram.

### 3. Uzasadnienie

Uczelnia oferuje studentom pełną pomoc naukową, dydaktyczną i materialną. Nauczyciele akademicki są dostępni dla studentów poza godzinami zajęć i wspierają ich w rozpoczynaniu działalności naukowej i wchodzeniu na rynek pracy. Studenci otrzymują wszystkie przewidziane przez Ustawę Prawo o Szkolnictwie Wyższym formy wsparcia materialnego. W Uczelni funkcjonuje wiele studenckich kół naukowych, które prowadzą przede wszystkim działalność projektową i współpracują z firmami. Na szczególną uwagę i wyróżnienie zasługuje skuteczne wspieranie przez Uczelnię mobilności krajowej i międzynarodowej oraz szeroko rozwinięta współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, skutkująca bardzo szybkim wchodzeniem studentów na rynek pracy. Studenci niepełnosprawni otrzymują niezbędną pomoc, a Uczelnia stara się dostosować infrastrukturę i wyposażenie do ich potrzeb. Studenci ocenianego kierunku mogą liczyć na skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną. Na uwagę zasługuje nowoczesna strona internetowa oraz komunikacja ze studentami przez portale społecznościowe i uczelnianą aplikację mobilną. Działania Uczelni oraz pochlebna opinia studentów pozwalają na wystawienie za to kryterium oceny wyróżniającej.

### 4. Zalecenia

Zaleca się podjęcie starań w celu zapewnienia wszystkim organizacjom studenckim oraz kołom naukowym pomieszczeń w budynkach uczelnianych oraz dalsze usprawnienia procesu przyznawania środków na projekty organizacji.

**6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów**

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu:\*

6.1.1. projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, \*

6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,

6.1.3 weryfikacji osiąganych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania, \*

6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,

6.1.5. wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia, \*

6.1.6. kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej, \*

6.1.7. wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,

6.1.8. zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz środków wsparcia dla studentów,

6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,

6.1.10. dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

**1. Ocena – w pełni,**

**2. Opis spełnienia kryterium, z uwzględnieniem kryteriów oznaczonych dwiema oraz trzema cyframi.**

**6.1**

Rektor *Decyzją nr 30 z dn. 13.10.2008 r.* powołał rady programowo-dydaktyczne kierunków studiów, a *Zarządzeniem nr 68 z dn. 25.11.2009 r.* określił zasady ich funkcjonowania. Natomiast jako aktualne podstawowe przepisy dot. utworzenia i funkcjonowania WSZJK Uczelnia wskazała m.in. Uchwały Senatu: *nr 659 z dn. 29.06.2012 r. w sprawie polityki jakości kształcenia na I i II stopniu studiów oraz nr 412 z dn. 16.03.2016 r. zmieniającą Uchwałę nr 217 z dn. 28.05.2014 r. w sprawie wytycznych tworzenia programów kształcenia dla kierunków studiów I i II stopnia*, a także Zarządzenia Rektora: *nr 7 z dn. 30.01.2013 r. w sprawie prac dyplomowych*, *nr 79 z dn. 13.11.2015 r. w sprawie przeprowadzania hospitacji zajęć nauczycieli akademickich*, *nr 16 z dn. 23.03.2016 r. w sprawie wprowadzenia Uczelnianego systemu zarządzania jakością kształcenia*, jak również: formularz oceny zajęć dydaktycznych przez studentów SGH, zatwierdzony przez Rektora w dn. 14.05.2013 r.

Zgodnie z ww. *Uchwałą nr 659 z dn. 29.06.2012 r. w sprawie polityki jakości kształcenia* cele jakości kształcenia SGH osiąga dzięki: „akademickiemu profilowi procesu kształcenia, wynikającemu przede wszystkim ze ścisłych powiązań dydaktyki z działalnością naukowo-badawczą Uczelni, wewnętrznemu systemowi zarządzania jakością kształcenia, którego konstrukcja jest oparta na procesowym podejściu do zarządzania, zaangażowaniu kierownictwa Uczelni w doskonalenie jakości procesu kształcenia oraz promowanie kultury jakości, wdrażaniu wniosków z cyklicznej samooceny, programowej i instytucjonalnej, jakości kształcenia”.

**6.1.1.**

*Zarządzeniem nr 16 z dn. 23.03.2016 r.* Rektor wprowadził procedurę „*Monitorowanie i analizowanie jakości programów kształcenia*”, której przedmiotem jest nadzorowanie procesu projektowania i

korygowania programu kształcenia danego kierunku studiów. Dotyczy ona programów kształcenia wszystkich kierunków studiów prowadzonych, projektowanych lub modyfikowanych w SGH. W przypadku kierunków dotychczas realizowanych, procedura wymaga przeglądu programów kształcenia do końca każdego roku kalendarzowego ze względu na dokonanie ewentualnych korekt przed ich wprowadzeniem do kolejnej edycji programu kierunku na nowy rok akademicki (zgodnie z harmonogramem prac nad tzw. Informatorem SGH, zawierającym program i plan studiów dla nowego rocznika studentów). W przypadku modyfikacji lub zgłoszenia nowego kierunku procedura uruchamiana jest w momencie przekazania do Senackiej Komisji Programowej wymaganej dokumentacji. Jako skutek takiego przeglądu: wprowadzono nową *Uchwałę nr 412 z dn. 16.03.2016 r. w sprawie wytycznych tworzenia programów kształcenia dla kierunków studiów I i II stopnia*, opracowano rozbudowaną wersję formularza sylabusu przedmiotu, a oferty nowych przedmiotów zostały ocenione przez recenzentów (dostosowano poprzednio obowiązującą *Uchwałę nr 217 z dn. 28.05.2014 r. do Rozporządzenia MNiSW z dn. 3.10.2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia*).

Do modyfikacji efektów kształcenia, a także treści przedmiotów i metod ich realizacji wykorzystywane są także opinie interesariuszy zewnętrznych, w tym członków Rady Konsultacyjnej Partnerów Korporacyjnych SGH. Część przedmiotów podlegała bardzo wnikliwej analizie (i modyfikacjom) w procesie akredytacji ACCA, CIMA, IPMA Polska.

Przy projektowaniu efektów kształcenia i program kierunku „zarządzanie” Rada Programowo-Dydaktyczna (z reprezentantami każdego kolegium, studentów i Ośrodka Rozwoju Studiów Ekonomicznych SGH) wykorzystwała obowiązujące przed laty standardy kształcenia i wnioski z analizy porównawczej programów kształcenia w wiodących uczelniach europejskich, dokonanej przez Ośrodek Rozwoju Studiów Ekonomicznych (*jednostka SGH działająca na rzecz doskonalenia jakości kształcenia i rozwiązań organizacyjno-programowych w wyższym szkolnictwie ekonomicznym*), a następnie zostały zaopiniowane przez Rady Kolegiów i Samorząd Studentów.

W ramach działań wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia za projektowanie efektów kształcenia odpowiedzialne są ciała kolegialne takie jak Kolegium Rektorskie, Senat SGH, Senacka Komisja Programowa i Senacka Komisja Dydaktyczna ds. Studentów i Doktorantów. Studenci mają swoich przedstawicieli w ciałach kolegialnych jak Kolegium Rektorskie, Senat SGH, Senacka Komisja Programowa i Senacka Komisja Dydaktyczna ds. Studentów i Doktorantów. Ci przedstawiciele czynnie uczestniczą w ich pracach. Samorząd Studencki opiniuje programy kształcenia, co potwierdzają przedstawiony dokument z dn. 23.03.2015r. oraz przedstawiciele Samorządu podczas spotkania. Przedstawiciele Samorządu wskazują na dobrą współpracę ze strony Uczelni i dostarczanie dokumentacji do opiniowania z dużym wyprzedzeniem.

#### 6.1.2

*Zarządzeniem nr 16 z dn. 23.03.2016 r.* Rektor wprowadził procedurę „*Monitorowanie jakości procesu kształcenia*”, której głównymi elementami są studenckie opinie na temat jakości zajęć i umiejętności dydaktycznych osób je prowadzących oraz hospitacje zajęć, a także samoocena zajęć dokonywana przez wykładowców. Ponadto regularnie (co semestr) analizowane są wskaźniki tzw. efektywności kształcenia, które obejmują m.in.: rozkład ocen z egzaminów, wskaźniki egzaminów poprawkowych i komisyjnych, powtarzania roku, skreśleń ze studiów, terminowości uzyskiwania dyplomu, jak też analizowane są podstawowe wskaźniki dotyczące rekrutacji na studia, a wyniki tych analiz omawiane są przez władze rektorskie i na posiedzeniu Senatu.

Stopień osiągnięcia efektów kształcenia dla danego przedmiotu weryfikuje wynik egzaminu, oceny z prac pisemnych i innych form zaliczeń w trakcie semestru, natomiast oceny pracy dyplomowej przez opiekuna i recenzenta oraz oceny na egzaminie dyplomowym pozwalają sprawdzić stopień osiągnięcia efektów kształcenia kierunkowego. Pod koniec 2015 r. odbyło się spotkanie prorektora ds. dydaktyki i studentów oraz dziekanów Kolegiów z nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na I i II st. studiów na kierunku „zarządzanie” nt. oceny realizacji zakładanych efektów kształcenia na tym kierunku.

30.01.2013 r. Rektor wydał *Zarządzenie nr 7 w sprawie prac dyplomowych*, zgodnie z którym w ramach monitorowania jakości prac m.in.: *promotor sprawuje kontrolę samodzielności przygotowania pracy przez studenta; recenzenta pracy wyznacza dziekan właściwego studium; samodzielność przygotowania pracy dyplomowej podlega weryfikacji.*

Za bieżące monitorowanie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia odpowiedzialni są koordynatorzy przedmiotów, którzy corocznie analizują sylabusy i przekazują wnioski do Senackiej Komisji Programowej i Prorektora ds. Dydaktyki i Studentów. Formą monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia są też wprowadzone niedawno hospitacje przedmiotów, opisane w *Zarządzeniu nr 79 Rektora SGH w sprawie przeprowadzania hospitacji zajęć nauczycieli akademickich w SGH*. Hospitowane zajęcia podlegają ocenie zarówno przez hospitującego jak i przez studentów uczestniczących w zajęciach (5 losowo wybranych osób), dzięki czemu możliwe jest poznanie niezależnej opinii na temat zajęć. Wszyscy studenci obecni na spotkaniu z ZO byli jeszcze przed etapem dyplomowania, dlatego nie mogli ocenić procedury dyplomowania.

#### 6.1.3

*Zarządzeniem nr 16 z dn. 23.03.2016 r.* Rektor wprowadził w ramach wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia procedurę „Weryfikacja i walidacja efektów kształcenia”, której celem jest określenie sposobu organizowania dowodów na spełnienie przez studenta warunku uzyskania kwalifikacji I lub II stopnia dla określonego kierunku studiów, poświadczonej dyplomem licencjata lub magistra, którym jest osiągnięcie przez niego wszystkich założonych w programie studiów efektów kształcenia. Jest to możliwe, gdy student zrealizował zestaw przedmiotów (modułów) składających się na program studiów opracowany dla danego kierunku i osiągnął wszystkie efekty kształcenia właściwe dla przedmiotu (modułu) należącego do danego programu studiów. Przedmiotem procedury jest weryfikacja i walidacja efektów kształcenia.

Z uzyskanych informacji wynika, że osiągnięcia studentów są weryfikowane w procesie zaliczania zajęć oraz egzaminów metodami zapisanymi w sylabusach każdego przedmiotu/modułu, itd., a służą do tego takie narzędzia, jak: egzaminy ustne i pisemne, testy, prace pisemne, referaty, eseje, projekty, prezentacje, obserwacje aktywności w pracy grupowej, dyskusjach, sposób zadawania pytań i argumentacji oraz prace dyplomowe i egzamin dyplomowy. Ponadto sami studenci w ankietach oceniają też stopień zrealizowania celów i programu zajęć.

Rektor w *Zarządzeniu nr 7 z dn. 30.01.2013 r. w sprawie prac dyplomowych* zawarł informacje nt. m.in.: przedmiotu pracy dyplomowej, zespołowych prac, promotora i konsultanta merytorycznego pracy, recenzenta, samodzielności pracy i procedury jej weryfikacji, warunków przyjęcia pracy do oceny, archiwizowania i udostępniania prac dyplomowych.

System Obsługujący Lokalne Archiwum Dokumentów – SOLAD, opracowany przez Plagiat.pl, to antyplagiatowy program wykorzystywany przez SGH do: wprowadzania, katalogowania, przeszukiwania i prezentowania takich dokumentów, jak: prace magisterskie, licencjackie, czy semestralne, wspomagający pracę dziekanatów, bibliotek i archiwów w zarządzaniu dokumentami.

W 2011 r. Uczelnia uzyskała *Certyfikat Uczelnia walcząca z plagiatami*, który stwierdza, że SGH stosuje najwyższe dostępne standardy kontroli jakości prac dyplomowych, a ochrona ich oryginalności, samodzielności i uczciwości studentów są istotnymi elementami strategii dydaktycznej i wychowawczej realizowanej przez SGH (*Gazeta SGH nr 5/2011*).

Studenci oceniają stopień osiągnięcia celów i programy zajęć w ankietach zajęć dydaktycznych, nie widzą jednak potrzeby oceniania przedmiotów i systemu oceniania po zakończeniu sesji egzaminacyjnej, gdyż uważają, że są sprawdzani i oceniani sprawiedliwie. Wszyscy studenci obecni na spotkaniu z ZO byli jeszcze przed etapem dyplomowania, dlatego nie mogli ocenić funkcjonowania systemu antyplagiatowego.

#### 6.1.4.

Senat SGH podjął *Uchwałę nr 343 z dn. 24.06.2015 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu potwierdzania efektów uczenia się*. Od tego czasu osoby odpowiedzialne za potwierdzanie efektów uczenia się są kierowane na szkolenia organizowane z tego zakresu (m.in. przez MNiSW, IBE) oraz zachęcane do udziału w konferencjach na ten temat.

#### 6.1.5.

SGH przeprowadziła (do 2012 r.) 3 badania pilotażowe w ramach *monitorowania losów absolwentów*, obejmujące 3 etapy: wyjście z uczelni, przejście z edukacji do zatrudnienia i losy zawodowe po 3 i 5 latach, które pozwoliły zdobyć informacje nt.: zatrudnienia absolwentów, efektach kształcenia (lukach/nadwyżkach kompetencji), skali oraz obszarach doksztalcenia się na i po studiach, o ścieżkach

karier i zakresie dostosowania programu kształcenia do oczekiwań rynku pracy. Pozyskano informacje nt. luk i nadwyżek kompetencyjnych (różnic pomiędzy średnią oceną posiadanych przez absolwentów kompetencji a średnią oceną kompetencji wymaganych w miejscu pracy). Badani wskazali na nadwyżki kompetencji w zakresie wiedzy: ogólnoekonomicznej, kierunkowej oraz znajomości języków obcych. Największe luki dotyczą umiejętności: korzystania z narzędzi informatycznych, organizacji pracy i efektywnego zarządzania czasem oraz odpowiedzialności za podejmowane decyzje. Wyniki zostały upowszechnione (*e-mentor* nr 3/2013; *dwumiesięcznik SGH*) i wykorzystane w pracach nad modyfikacją oferty programowej i dydaktycznej, jak również metodami prowadzenia zajęć.

SGH przeprowadziła także badania *Pracodawcy o poszukiwanych kompetencjach i kwalifikacjach absolwentów uczelni*, których wyniki zostały opublikowane (*e-mentor* nr 4/2012) i wykorzystane do analizy jakości nauczania w kontekście oczekiwań pracodawców, do weryfikacji programów studiów i metod kształcenia oraz do lepszego przygotowania absolwentów do wejścia na rynek pracy. Ponadto w 2016 r. zbadano opinie absolwentów kierunku „zarządzanie”, którzy ukończyli studia po 1.10.2012 r. Ankietę „Kompetencje absolwenta” wysłano do nowo promowanych absolwentów, ankietę „Przejście z edukacji do zatrudnienia” do absolwentów, którzy byli na rynku pracy 6 miesięcy i ankietę „Losy zawodowe absolwentów” do tych, którzy ukończyli studia między 2012 r. a 2013 r. Zaproszenie wysłano do 656 osób i otrzymano 188 odpowiedzi (tj. ok. 29%).

SGH planuje poszerzyć zakres pytań tej ankiety, aby móc pozyskać opinie absolwentów m.in. na temat: posiadanych kompetencji na wyjściu z uczelni, warunków kształcenia, programu i sposobu jego realizacji oraz innych składowych systemu kształcenia; procesu przejścia z edukacji do pracy, zgodności posiadanych kompetencji własnych z potrzebami rynku pracy, bilansu nadwyżek i deficytów kompetencyjnych, potrzeby/konieczności dokończenia się; przebiegu ścieżki edukacyjnej i zawodowej oraz użyteczności posiadanych kompetencji do wykonywanego zawodu.

Jednostką Uczelni odpowiedzialną za pozyskiwanie opinii absolwentów, która miała wiodący udział w organizacji tych badań, jest Centrum Relacji Zewnętrznych i Transferu Technologii. W jego ramach działa Sekcja ds. Relacji ze Studentami i Absolwentami. W Uczelni działają Klub Absolwenta oraz Stowarzyszenie Wychowanków, których członkowie utrzymują stałe relacje z Uczelnią, co umożliwia ciągłe monitorowanie karier absolwentów. Absolwenci i pracodawcy opiniują też programy studiów oraz proponują korekty umożliwiające lepsze dostosowanie efektów kształcenia do potrzeb rynku pracy, przykłady wskazane w wyniku badań to zwiększenie nacisku na umiejętności miękkie i studia przypadku.

#### 6.1.6.

Polityka kadrowa SGH ma charakter projakościowy i sprzyja aktywności naukowej, a zwłaszcza publikacyjnej pracowników, polega na wspieraniu indywidualnego rozwoju nauczycieli akademickich, który mierzony liczbą uzyskiwanych stopni i tytułów naukowych nie budzi zastrzeżeń Władz Uczelni, a aktywność publikacyjna, zaangażowanie w działalność stowarzyszeń naukowych i zespołów eksperckich, a także współpraca kadry z biznesem są bardzo znaczące. Ponadto jakość i osiągnięcia kadry naukowo-dydaktycznej prowadzącej zajęcia na kierunku „zarządzanie” są oceniane bardzo wysoko, o czym m.in. świadczy kategoria A+ dla Kolegium Zarządzania i Finansów oraz kategoria A dla Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, najbardziej zaangażowanych w realizację tego kierunku.

W *Formularzu rocznego sprawozdania nauczyciela akademickiego* pracownik może na bieżąco wprowadzać dane o swoim dorobku dydaktycznym, naukowym i organizacyjnym oraz informacje nt. planów działalności naukowo-badawczej i organizacyjnej na dany rok, a jego przełożony dokonuje oceny osiągnięć, a także ma możliwość uzasadnienia tej oceny i wpisania dodatkowych uwag.

SGH, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, prowadzi: okresową ocenę nauczycieli akademickich (raz na dwa lub raz na cztery lata, zależnie od stanowiska), hospitacje oraz ankiety studenckie. Ponadto za pomocą autorskiej procedury i narzędzi informatycznych dokonują oceny pracowników w czterech kategoriach: nauka, dydaktyka, organizacja i inne.

Rektor wydał *Zarządzenie nr 79 z dn. 13.11.2015 r. w sprawie przeprowadzania hospitacji zajęć nauczycieli akademickich*, które mają umożliwić dokonanie oceny kompetencji pracowników dydaktycznych oraz przeprowadzenie kompleksowej (łącznie z wynikami opinii studenckich) analizy procesu kształcenia. Hospitacje prowadzone są w każdym semestrze na wybranej grupie zajęć, zgodnie z ustalonym przez dziekanów semestralnym planem hospitacji, a ich wyniki wykorzystywane

przy tworzeniu oferty i obsady zajęć na kolejny rok akademicki (Sprawozdanie z hospitacji zajęć w semestrze zimowym 2015/2016).

SGH zrealizowała projekt „*Młodzi projektują zarządzanie*” (1.10.2010-31.12.2015), który miał na celu zwiększenie internacjonalizacji Uczelni poprzez staże w uczelniach zagranicznych i zaznajomienie kadry dydaktycznej z najnowszymi osiągnięciami metodyki nauczania na kierunku „zarządzanie” obowiązującymi na całym świecie, a następnie wdrożeniu ich w SGH, podwyższeniu jakości oferowanych zajęć oraz polepszeniu konkurencyjności Uczelni na rynku usług edukacyjnych. Był skierowany do pracowników naukowo-dydaktycznych (doktorów, doktorów habilitowanych), gotowych rozwijać swoje kompetencje dydaktyczne. Rektor *Zarządzeniem Nr 11 z dn. 2.03.2016 r.* wprowadził *granty naukowe* stanowiące wsparcie finansowe dla nauczycieli akademickich zatrudnionych w SGH oraz granty naukowe na promocję i wspieranie rozwoju naukowego w dyscyplinie nauki o zarządzaniu.

#### 6.1.7.

Rektor 14.05.2013 r. zatwierdził *Formularz oceny zajęć dydaktycznych przez studentów SGH* (w wersji polskiej i angielskiej). Podczas wizytacji przedstawiono 2 opracowania: Ocena zajęć dydaktycznych przez studentów SGH (informacja o wynikach badania 2013/14 i 2014/15 oraz sem. zimowy 2015/16) w systemie on-line jako element procedury *Monitorowania jakości procesu kształcenia* będącej częścią WSZJK. Zostały podjęte działania na rzecz powiększenia zwrotności ankiet: powrócono do publikowania w Gazecie SGH listy najlepiej ocenianych wykładowców „TOP-10”, a w formularzu ankiety wprowadzono możliwość wpisywania dodatkowych uwag, ale nadal jej zwrotność pozostaje na niskim poziomie (kilkanaście procent). Pomimo tych problemów wyniki ankietyzacji wykorzystywane są do poprawy sposobu prowadzenia zajęć, modyfikacji sylabusów i okresowej oceny nauczycieli. W przypadku niskiej oceny zajęć bezpośredni przełożony przeprowadza rozmowy z ocenianym, jak i bierze to pod uwagę przy akceptowaniu jego oferty zajęć na nowy rok. Za ocenę wyróżniającą można uzyskać Nagrodę Rektora.

Ankieta do oceny zajęć przez studentów zawiera pytania dotyczące przedmiotu, podlegające ocenie w skali A-F (całkowicie się zgadzam – całkowicie się nie zgadzam), pytania informacyjne o częstość udziału w zajęciach, o formę i stopień studiów oraz miejsce na dodatkowe uwagi. Forma ankiety podlegała w ostatnich latach ewolucji dążącej do zwiększenia udziału studentów wypełniających, od ankiet papierowych do ankiet internetowych dostępnych przez System Oceny Jakości Kształcenia. Uczelnia dostrzega niewielką zwrotność ankiet (ok. 11 %) i stara się we współpracy z Samorządem Studentów podejmować wymienione wyżej działania służące zwiększeniu zwrotności. Studenci dostrzegają efekty rzetelnego wypełniania ankiet, potrafili wskazać przykład odsunięcia jednego z lektorów języka angielskiego od prowadzenia przedmiotu po negatywnej opinii w ankietach. Ocena studencka stanowi jeden z czynników oceny okresowej pracowników.

#### 6.1.8.

W budynkach SGH jest wiele nowocześnie wyposażonych sal, laboratoria komputerowe i kilka auli wyposażonych w sprzęt wideo, co zapewnia warunki do prowadzenia zajęć w różnych formach i wieloma metodami, w tym charakterystycznymi dla nowoczesnej dydaktyki, oraz sprzyja podnoszeniu jakości kształcenia. Biblioteka SGH posiada duży zasób zbiorów z zakresu nauk o zarządzaniu (także w j. angielskim) oraz dostęp do Wirtualnej Biblioteki Nauki.

Studenci i pracownicy mają zapewnione wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach. Dział Rozwoju Edukacji SGH od roku akad. 2005/2006 oferuje *Niezbędnik e-sgh* jako część platformy e-learningowej [www.e-sgh.pl](http://www.e-sgh.pl), który służy prawie 300 wykładowcom do samodzielnego zarządzania materiałami dydaktycznymi, jest pomocny przy prowadzeniu zajęć, pozwala na komunikowanie się ze studentami, posiada forum dyskusyjne, dziennik, pocztę, testy, jest dostępny w wersji anglojęzycznej.

W ramach wspieranego przez SGH studenckiego ruchu naukowego i pozanaukowego studenci mogą poszerzać swoje kompetencje organizatorskie, badawcze i społeczne oraz uczyć się brania odpowiedzialności za pracę indywidualną i zespołową. Ponadto Uczelnia kontynuuje działania w zakresie organizowania cyklicznych warsztatów szkoleniowych oraz wykładów przedstawicieli świata nauki, biznesu i polityki oraz na rzecz zwiększania pomocy materialnej dla studentów (warunki jej przyznawania określa regulamin, a zajmuje się tym wydzielona sekcja w Dziale Obsługi Studenta)

oraz zapewniania studentom dobrych warunków akademikach.

Uczelnia jest na etapie wdrażania rozwiązań systemowych pozwalających na ocenę zasobów materialnych. Niedawno odbyło się badanie sondażowe odnośnie ogólnej opinii studentów SGH na temat Uczelni, nie wykazało ono uchybień w zakresie infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz środków wsparcia. Studenci obecni na spotkaniu z ZO potwierdzili, że nie mieli jak dotąd możliwości oceny Uczelni w tym zakresie, mogą indywidualnie zgłaszać swoje uwagi, także poprzez Samorząd Studentów. Nie uważają jednak wprowadzenia rozwiązań systemowych za konieczne, obecna forma zgłaszania uwag jest dla nich wystarczająca.

#### 6.1.9

Dokumentację działań w ramach WSZJK, gromadzoną w formie elektronicznej i papierowej, obejmującą: recenzje programu kierunku i sylabusów przedmiotów, studencką ocenę zajęć, hospitacje, praktyki, proces egzaminowania i dyplomowania, analizują: Senacka Komisja Programowa (SKP), Senacka Komisja Dydaktyczna ds. Studentów i Doktorantów (SKD), dziekanaty, koordynatorzy: kierunku, specjalności i przedmiotów. Wyniki tych analiz są omawiane na posiedzeniach Senatu SGH i rad kolegiów. Stanowią podstawę wprowadzania zmian w programie kształcenia, formach i metodach jego realizacji. SKP i Dział Rekrutacji i Organizacji Dydaktyki przechowują dokumentację dotyczącą tworzenia programów kierunków i oferty zajęć, kolegia – materiały związane z hospitacjami zajęć, a wyniki ankiet są archiwizowane w systemie informatycznym (<https://serwis.sgh.waw.pl/ocena-zajec/>). Interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni mogą pozyskać informacje o WSZJK na stronie SGH:

<http://uczelnia.sgh.waw.pl/pl/Strony/jakosc-ksztalcenia.aspx>.

Oprócz ww. dokumentacji Zespołowi Oceniającemu przedstawiono m.in.: *Raport i rekomendacje dla Senatu i Rektora przygotowane przez SKD (6.05.2014) dot. kształcenia i organizacji dydaktyki na studiach I i II stopnia, studiach doktoranckich, studiach podyplomowych.*

#### 6.1.10

Informacje o programie i procesie kształcenia są dostępne dla interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych na tablicach ogłoszeń na terenie SGH oraz na stronach internetowych jej jednostek, Samorządu, w Serwisie Kariera, itd. Programy i plany studiów są corocznie publikowane w postaci tzw. *Informatora* oraz dostępne w wersji elektronicznej wraz z bazą wszystkich sylabusów w *Wirtualnym Dziekanacie*. Ponadto za pomocą specjalnej aplikacji *Niezbędnik e-sgh* ([www.e-sgh.pl/niezbędnik](http://www.e-sgh.pl/niezbędnik)) wykładowcy wspierają indywidualnie prowadzone zajęcia, publikując dodatkowe materiały dydaktyczne, jak również prowadząc fora dyskusyjne, tablice ogłoszeń, testy online a także wirtualne dzienniki ocen.

Senacka Komisja Dydaktyczna ds. Studentów i Doktorantów (SKDSiD) przeprowadziła w 2014 r. *Badanie sondażowe nt. oceny funkcjonowania SGH, w tym jego silnych i słabych stron* wśród 60 studentów. Jego wyniki okazały się przydatne w pracach Uczelni nad doskonaleniem dydaktyki i jej organizacji (m.in. poprawiono stronę www).

Uczelnia jest na etapie wdrażania rozwiązań systemowych pozwalających na ocenę dostępu informacji o programie i procesie kształcenia. Senacka Komisja Dydaktyczna ds. Studentów i Doktorantów (SKDSiD) przeprowadziła w 2014 r. *Badanie sondażowe nt. oceny funkcjonowania SGH, w tym jego silnych i słabych stron* wśród 60 studentów. Jego wyniki (m.in. chaotyczna strona internetowa, brak aplikacji mobilnej, trudności w komunikacji mailowej) okazały się przydatne w pracach Uczelni nad doskonaleniem dydaktyki i jej organizacji, a także pozwoliły na poznanie negatywnych opinii studentów na temat strony internetowej i podjęcie kroków, aby stworzyć nowoczesną stronę www.

#### 6.2.

System zarządzania jakością kształcenia funkcjonuje na całej Uczelni. Jego konstrukcja i poszczególne procedury podlegają przeglądom i ocenom przeprowadzanym cyklicznie. Wiele takich przeglądów przeprowadzono w ostatnich 4 latach. Dotyczyły one programów kształcenia i oferty dydaktycznej, organizacji studiów, zapobiegania plagiatom, realizacji zakładanych efektów kształcenia, współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, losów absolwentów i procedur ich monitorowania, umiędzynarodowienia procesu kształcenia, potwierdzania efektów uczenia się uzyskiwanych poza systemem studiów, kadr, zasobów materialnych i wreszcie samej konstrukcji

systemu. Wiodącą rolę w tych procesach pełnią: Senacka Komisja Dydaktyki ds. Studentów i Doktorantów, Zakład Badań nad Edukacją Menedżerską, Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia i Biuro Jakości Kształcenia. Powstanie tych ostatnich komórek organizacyjnych wynikało zresztą z wcześniejszych przeglądów. Praca nad doskonaleniem systemu jest tak zaawansowana, że można ją uznać za ciągłą i wielowątkową. Poszczególne jej etapy skutkowały dotąd nowymi uregulowaniami (w większości zarządzeniami Rektora), które powołano w punkcie 6.1. Jednym z ostatnich jest zarządzenie nr 16 z 23 marca 2016 dotyczące uczelnianego systemu zarządzania jakością kształcenia, w którym ponownie zadbano o spójność i kompletność systemu. Potwierdza to godne pochwały traktowanie systemu jako konstrukcji potrzebnej oraz wymagającej ciągłego uzupełniania i doskonalenia, m. in. na podstawie doświadczeń. Pomimo wielkiej pracy są jednak ciągle nowe powody do ocen i udoskonalień, zwłaszcza wobec poważnego i ambitnego traktowania celów strategicznych Uczelni. Obecnie sygnał taki dają przypadki niedoskonałości prac dyplomowych i przejściowych.

### 3. Uzasadnienie

Unikatowy system kształcenia i organizacji dydaktyki w SGH od początku wymagał stosowania procedur monitorowania procesu tworzenia programów studiów, oferty dydaktycznej i jej realizacji, które stopniowo były doskonalone i stały się podstawą kompleksowego uczelnianego systemu zarządzania jakością kształcenia, wprowadzonego *Zarządzeniem Rektora nr 16 z dn. 23.03.2016 r.* wraz z 3 procedurami: „*Monitorowanie jakości procesu kształcenia*”, „*Monitorowanie i analizowanie jakości programów kształcenia*”, „*Weryfikacja i walidacja efektów kształcenia*”.

Uchwałami Senatu SGH wprowadzono nowe uregulowania w sprawie: potwierdzania efektów uczenia się (*nr 343 z 24.06.2015*); wytycznych tworzenia programów kształcenia dla kierunków studiów pierwszego i drugiego stopnia w SGH (*nr 412 z 16.03.2016*); wydano też nowe zarządzenia Rektora m.in. w sprawie: prac dyplomowych (*nr 7 z 30.01.2013*), hospitacji (*nr 79 z 13.11.2015*), praktyk zawodowych (*nr 15 z 23.03.2016*), systemu zarządzania jakością kształcenia (*nr 16 z 23.03.2016*).

System funkcjonuje na poziomie całej Uczelni, a ww. procedury podlegają okresowym przeglądom pod nadzorem Rektora, polegającym na weryfikacji zgodności stanu realizacji każdego z głównych procesów systemu kształcenia z ustalonymi dla nich kryteriami oraz na zasadzie analizy ich skuteczności, rozumianej jako stopień osiągania stawianych im celów.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia w Uczelni ewoluuje, dostosowując się do bieżących potrzeb. Ciąła kolegialne odpowiedzialne za jakość kształcenia mają w swoich składach przedstawiciele studentów. Samorząd Studentów opiniuje programy kształcenia i współpracuje z Władzami Uczelni. Monitorowanie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia odbywa się poprzez koordynatorów przedmiotów oraz w ramach przeprowadzanych hospitacji. Studenci oceniają stopień osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia w ankietach przedmiotowych. Uczelnia intensywnie współpracuje z absolwentami i pracodawcami przy projektowaniu programu studiów, prowadzi również badanie losów absolwentów po zakończeniu studiów. Ocena zajęć dydaktycznych odbywa się w formie ankiet internetowych wypełnianych pod koniec semestru. Uczelnia dostrzega niewielką zwrotność ankiet i stara się opracować rozwiązania zapewniające ich bardziej powszechne wypełnianie. Wprowadzane też są procedury dotyczące oceny zasobów materialnych oraz dostępu do informacji, na razie zapewnione przez badanie sondażowe przeprowadzone wśród studentów, dotyczące ogólnej opinii studentów o SGH. System zapewnienia jakości spełnia podstawowe cele mu stawiane, Uczelnia dostrzega potrzebę wprowadzenia kilku zmian doskonalących go.

### 4. Zalecenia

- Wskazane jest kontynuowanie działań mających na celu poprawę zwrotności ankiet studenckich, dzięki czemu ich ocena będzie mogła być w pełni wykorzystana w doskonaleniu jakości kształcenia.
- Zaleca się pełne wprowadzenie narzędzi systemowych badających opinię studentów na temat zasobów materialnych i infrastrukturalnych uczelni, form pomocy materialnej oraz dostępu do informacji i ich jakości, a także oceny pracy kadry pomocniczej na przykład w formie ankiet

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>lub spotkań ze studentami.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Jeden z najbliższych przeglądów powinien dotyczyć jakości prac przejściowych i dyplomowych.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <p><i>Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA</i></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p>W raporcie samooceny zamieszczono analizę słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń dla ocenianego kierunku. Są w niej ustalenia generalnie trafne zdaniem Zespołu Oceniającego. Te pozytywne wiążą się z bardzo dobrą kadrą i rozwiniętymi badaniami naukowymi, świetną współpracą z otoczeniem gospodarczym i społecznym, umiędzynarodowieniem kształcenia i rosnącymi wymaganiami ambitnej części kandydatów na studia. Te negatywne wynikają przede wszystkim z ogólnego spadku popularności kierunku zarządzanie, niżu demograficznego i konkurencji (nie zawsze w pełni uczciwej) bardzo wielu uczelni. Nie przemilczano jednak także słabości wynikających z wielkiego potencjału, trudnego do opanowania. Zwłaszcza przekonujące jest stwierdzenie o różnym poziomie jakości prowadzonych zajęć. Zespół Oceniający do tej analizy jest skłonny dodać właśnie akcent na tę słabą stronę. Dostrzeżono mianowicie pojedyncze przypadki pewnej przesadnie swobodnej interpretacji prawa nauczycieli akademickich do kształtowania treści programowych i doboru form zajęć (treści z kanonu wiedzy i umiejętności innego przedmiotu, ćwiczenia prowadzone w formie konsultacji, naruszenia dyscypliny zajęć przez studentów, także ćwiczeń – spóźnienia, wychodzenie, brak kontroli obecności to naruszenia dostrzegane w czasie hospitacji - zbyt dowolnie dobierane tematy prac dyplomowych, zwłaszcza pozwalające na prace o charakterze opisowym, niektóre prace przejściowe zorientowane tylko na weryfikację wiedzy).</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p><i>Dobre praktyki</i><br/> <i>Max. 1800 znaków (ze spacjami)</i></p> <p>- Dobrą praktyką całej Szkoły Głównej Handlowej jest wysoki poziom badań naukowych, rozwinięta i wieloaspektowa współpraca z praktyką gospodarczą, wielka aktywność Samorządu i organizacji studenckich i kół naukowych, należyte traktowanie tych organizacji przez władze SGH, dbałość o zasoby biblioteki. To jednak praktyki na tyle oczekiwane od uczelni z tradycjami, że aż oczywiste.</p> <p>- Za bardziej oryginalne, a też per saldo dobre, należy uznać praktykę szerokiego wyboru przez studentów ścieżek programowych, praktykę konkurowania nauczycieli akademickich o zajęcia dydaktyczne, a także praktykę stawiania na jakość kandydatów na studia kosztem ilości. W uczelni z mniej ambitnymi studentami praktyka wyboru zajęć i konkurowania nauczycieli mogłaby szkodzić jakości. Tu też są nieliczne sygnały takiego szkodenia, np. prawdopodobnie wspomniane wyżej naruszenia dyscypliny zajęć mogą mieć takie podłoże. Znacznie jednak bardziej powszechnie dostrzegano dobre skutki starań konkurujących nauczycieli o atrakcyjność zajęć dla ambitnych studentów, w tym ich wzbogacanie o analizy ciekawych przypadków praktycznych z aktywnym udziałem studentów.</p> <p>- Jedną z podstaw znacznego umiędzynarodowienia kształcenia i dobrego przystosowania absolwentów do wymagań rynku pracy jest praktyka znacznej ilości o dobrej jakości zajęć z języków obcych. Pod tym względem SGH pozytywnie wyróżnia się na tle innych uczelni ekonomicznych.</p> <p>- Gazeta SGH (miesięcznik) to podstawa dobrej praktyki informacyjnej - główne źródło informacji o tym, co w Szkole się dzieje, jakie następują zmiany, jakie podejmuje się decyzje, jakie problemy są dyskutowane; kronika ważniejszych wydarzeń i kontrowersji dotyczących nie tylko Uczelni, ale i krajowego systemu edukacji; forum dyskusyjne prezentujące problemy pracowników i studentów Uczelni. Jest to projekt niezależny, zawiera polemiki i uwagi krytyczne, a regularne komunikaty zamieszcza tam Kolegium Rectorskie.</p> |